

Novi modeli pokretanja vlastitog poslovanja tijekom pandemije virusa COVID-19 u RH

Dražević, Nicol

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:572533>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za ekonomiju
Sveučilišni jednopredmetni diplomski studij Menadžmenta

Nicol Dražević

**Novi modeli pokretanja vlastitog poslovanja tijekom
pandemije virusa COVID-19 u RH**

Diplomski rad

Zadar, 2021.

Sveučilište u Zadru
Odjel za ekonomiju
Diplomski studij Menadžmenta

Novi modeli pokretanja vlastitog poslovanja tijekom pandemije virusa
COVID-19 U RH

Diplomski rad

Student/ica:
Nicol Dražević

Mentor/ica:
Izv.prof.dr.sc. Mladen Rajko

Zadar, 2021.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Nicol Dražević**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Novi modeli pokretanja vlastitog poslovanja tijekom pandemije virusa COVID-19 u RH** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 2021.

Sažetak

Osnivanje obrta, društva ili tvrtke i u normalnim uvjetima nije toliko značajan potez u Hrvatskoj, a u „novo normalnim“ uvjetima ljudi se za to odlučuju još rjeđe. Ekonomski šok početkom 2020. godine izazvan pandemijom virusa COVID-19, pogodio je i najveće gospodarske sile poput SAD-a, Kine, Rusije i Njemačke koje su morale zaustaviti svoju proizvodnju i velik dio novca preusmjeriti u zdravstveni sustav. Hrvatski gospodarski sustav također se našao u takvoj situaciji. Pad u sektoru turizma, povećanje broja nezaposlenih, što dovodi do smanjenja kupovne moći i osobne potrošnje zasigurno je negativno utjecalo na tvrtke, poduzetnike i sve one koji se žele upustiti u pokretanje vlastitog posla. Stoga su pojedinci morali skrenuti sa zacrtanog cilja, i prilagoditi se novim potrebama tržišta od kojih je najvažnija digitalizacija poslovanja. Potaknuti rizikom ulaganja, pokretanje vlastitog poslovanja u Hrvatskoj dobilo je novi oblik.

Ključne riječi: pandemija, koronavirus, poduzetništvo, vlastiti posao, pokretanje poslovanja

Sadržaj:

1. UVOD	1
1.1. Predmet istraživanja	2
1.2. Svrha i cilj rada	2
1.3. Metodologija rada	2
2. GOSPODARSTVO U SVIJETU TIJEKOM PANDEMIJE VIRUSA COVID-19	3
2.1. Utjecaj pandemije virusa Covid-19 na gospodarstvo Europske Unije.....	7
2.2. Utjecaj pandemije virusa Covid-19 na gospodarstvo Republike Hrvatske.....	12
3. OSNIVANJE OBRTA/TVRTKE U REPUBLICI HRVATSKOJ U UVJETIMA „KORONA KRIZE“	16
3.1. Uvjeti i dokumentacija za otvaranje tvrtke	19
3.2. Uvjeti i dokumentacija za otvaranje obrta	21
3.2.1. Uvjeti za obavljanje obrta stranaca u RH.....	23
3.3. Aktualne mjere za poduzetnike i izvori financiranja	30
3.3.1. COVID-19 zajam za obrtna sredstva	31
3.3.2. Potpore za samozapošljavanje	33
3.3.3. Program zadržavanja radnih mjesta - srpanj 2021.	39
4. NOVI POGLED NA PODUZETNIŠTVO	44
4.1. Novi modeli pokretanja vlastitog poslovanja.....	45
4.2. Primjer 1: „Gruntek“	49
4.3. Primjer 2: „VeeMee d.o.o.“	53
ZAKLJUČAK	57
POPIS IZVORA.....	58
POPIS SLIKA I TABLICA	61

1. UVOD

Krajem 2019.godine u Kini otkrivena je bolest uzrokovana virusom SARS-CoV-2 koja je kako navodi World Health Organization (WHO) odnosno Svjetska zdravstvena organizacija, nazvana COVID-19 i do sada nije bila otkrivena kod ljudi. Bolest koja uzrokuje simptome koji su slični gripi poput otežanog disanja, povišene tjelesne temperature, gubitak osjeta, okusa i mirisa, a u težim slučajevima i kod kroničnih bolesti javlja se upala pluća i šok koji može izazvati smrt pacijenta. Uoči brzog širenja virusa Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je globalnu pandemiju. Pandemija je primarno zahvatila kontinentalnu Kinu, Japan, Italiju i Južnu Koreju, a zatim i ostatak zemlje.

Pandemija koja je zadesila svijet, Europu, pa tako i Hrvatsku, natjerala je gospodarstvo svake zemlje da u vrlo kratkom vremenu pokuša spasiti radna mjesta i prilagodi se situaciji u kojoj djeca i učenici ne mogu više pohađati škole, zdravstvo je usmjereno samo na spašavanje od zaraze, a ugostitelji i radnici su primorani zatvoriti svoje ugostiteljske i poslovne prostore.

Prvi dio rada usmjeren je na općenitu sliku gospodarstva u svijetu tijekom pandemije. Opisano je koji su problemi izišli iz krize kojoj se još uvijek ne nadzire kraj, te kako se pojedina velesila suprotstavila pandemiji. Detaljnije je analizirana situacija u Europskoj Uniji, mjere koje su donesene za spas gospodarstva zemalja članica i jesu li imale pozitivan ili negativan učinak. Također objašnjen je utjecaj pandemije na hrvatsko gospodarstvo te kakav je učinak imala na poduzetnike, i one koji su se odlučili pokrenuti vlastiti posao.

U drugom dijelu rada, pobliže su objašnjeni pojmovi otvaranja obrta/tvrtke kao i zakonski propisi, dokumentacija i uvjeti za otvaranje istog. Ustanovljene su razlike pri pokretanju takve vrste poslovanja prije i tijekom pandemije koronavirusa, te pojašnjene aktualne mjere za poduzetnike kao i izvori financiranja.

Zadnji dio rada prikazuje na koji način su se poduzetnici u Hrvatskoj „obračunali“ sa novonastalom situacijom koja podrazumijeva manjak sredstava i povećani rizik u ulaganje. Poseban i najvažniji dio ovog rada bit će usmjeren na one poduzetnike koji su ipak odlučili započeti vlastiti posao u doba korona krize, te će se kroz takve priče objasniti novi modeli pokretanja vlastitog poslovanja u Hrvatskoj.

1.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada su poduzetnici i obrtnici koji su tijekom pandemije virusa COVID-19 u Republici Hrvatskoj pronašli način kako pokrenuti svoj vlastiti posao ili preoblikovali svoj dosadašnji način poslovanja. U središtu ovog rada su mikro, mali i srednji poduzetnici te obrtnici koji su tek zakoračili u poslovni svijet. Zbog pandemije su morali skrenuti sa zacrtanog cilja te se prilagoditi potrebama tržišta u kojem je fizička udaljenost postala sve češća, a digitalna komunikacija svakodnevnica.

1.2. Svrha i cilj rada

Cilj ovog diplomskog rada je istražiti na koji način je pandemija virusa COVID-19 utjecala na gospodarstvo u svijetu i Hrvatskoj, odnosno jesu li i na koji način poduzetnici uspjeli pronaći rješenje za situaciju koja je protresla gospodarstvo. Glavni cilj ovog rada je istražiti nove načine pokretanja vlastitog poslovanja kod malih i srednjih poduzetnika kao odgovor na pandemiju u Hrvatskoj koja traje već duže od godinu dana.

Svrha rada je navesti i objasniti nove modele pokretanja vlastitog poslovanja koje su poduzetnici i obrtnici koristili kako bi pokrenuli posao ili proširili svoje poslovne ideje u novonastaloj situaciji.

1.3. Metodologija rada

U izradi diplomskog rada korištene su sljedeće metode znanstvenog istraživanja: metoda deskripcije, metoda definicije, metoda analize, metoda indukcije i dedukcije, te metoda kompilacije. Metode deskripcije i definicije korištene su u prvoj fazi pisanja rada, a pomoću njih opisana su važnija obilježja činjenica i procesa, njihovih zakonitosti i uzročnih veza. Ovom metodom definirani su uvjeti i kriteriji za otvaranje obrta za vrijeme krize uzrokovane korona virusom. Metodom analize u radu su se rasčlanjivanjem složenijih pojmova objasnili jednostavniji elementi. Metoda indukcije i dedukcije pomogle su u objašnjavanju činjenica i zakona, kao i donošenju posebnih zaključaka o poslovanju malih poduzetnika za vrijeme korona krize. Metoda kompilacije korištena je pri preuzimanju tuđih stavova, spoznaja ili zaključaka i upotrijebljena je u kombinaciji s drugim metodama u radu.

2. GOSPODARSTVO U SVIJETU TIJEKOM PANDEMIJE VIRUSA COVID-19

Svjetsko gospodarstvo je prije nešto više od godinu dana uzdrmala pojava novog virusa SARS-CoV-2 koji se iz Kine 2019.g proširio po svijetu u svega nekoliko mjeseci. Bolest uzrokovana COVID-om 19 postala je izazov za multinacionalne kompanije i globalnu ekonomiju. I dok se pored mjera za sprječavanje zaraze u zdravstvenom sustavu, pokušavaju uskladiti mjere za spas gospodarstva, mnoge djelatnosti prebacuju svoje poslovanje na digitalni sistem i na taj način pokušavaju odgovoriti na trenutnu situaciju. Zatvaranjem granica i privremenom „karantenom“ svjetske populacije, vlasti i dalje pokušavaju pronaći rješenje, dok se politike za spas ekonomije razlikuju od države do države. Ova zdravstvena kriza prema WHO (2020.) nazvana je *“najvećim ekonomskim, finansijskim i društvenim šokom 21. stoljeća.”*

Kako je epidemija paralelno aktualna gotovo posvuda u svijetu, nastaje prekid uvoza i izvoza jer se blokiraju opskrbeni lanci. Na taj način smanjuju se međunarodni novčani tokovi. To posebice utječe na mala gospodarstva poput Hrvatske. Dok velika gospodarstva poput Velike Britanije, SAD-a, Njemačke, Kine i dr. imaju manje potrebe za uvozom zbog svoje proizvodnje pa lakše ublažavaju šok od pada globalne potražnje. Odnosno, takva situacija pokazuje da će podložnije promjenama biti gospodarstvo RH nego ostala europska ili svjetska gospodarstva koja su više samostalna jer su uspostavila stabilniju gospodarsku strukturu.

Ukinuta sloboda kretanja između zemalja šok je kako za stanovništvo tako i za tvrtke. Najveći problem za globalnu ekonomiju postao je zaustavljanje proizvodnje, pa tako i lanca opskrbe. Francuski ministar gospodarstva Bruno La Maire smatra da je u ovom trenutku veća šteta za svjetska gospodarstva to što države i nadležne institucije donose mjere nego sam virus, te je za njemačku televiziju izjavio: „U borbi protiv pandemije to seže od ograničavanja putovanja pa do zatvaranja pogona. Tu su osobito pogođene tvrtke koje djeluju internacionalno, ali i sve tvrtke koje su umrežene s partnerima u svijetu ili koje ovise o izvozu.“ (Deutsche Well, 2020.)

Tako je i status Kine kao glavnog industrijskog proizvođača u svjetskoj ekonomiji znatno ugrožen pojavom pandemije. Do pojave pandemije, oko 18% svjetske trgovine ostvarivalo se pomoću proizvoda koji dolaze iz Kine u (odnosu na 3% u 2003. g.), a iako se još uvijek ne znaju cjelovite procjene o utjecaju pandemije na kinesko gospodarstvo, sve upućuje na značajan pad. Vezano s time, i sve države koje se oslanjaju na kinesku opskrbu, doživjeli su poremećaje ili promjene u svojim lancima opskrbe.

(I.Kovač, 2020.) u svom radu ističe kako učinak poremećaja opskrbe Kine ovisi o gospodarskom sektoru, o geografskom položaju izbijanja virusa, a također ovisi i o zaštitnim mjerama koje Kina poduzima. Stoga su regionalni lanci vrijednosti Europe, Amerike i istočne Azije ozbiljno ugroženi, a neke su industrije već na rubu opstanka.

Unatoč svemu, u 2020. godini kineski je BDP porastao 2,3 % što označava najslabiji rast u zadnjih 45 godina, ali je svejedno rast. Prema BBC-u (2021.) gospodarstvo Kine poraslo je 18,3% u prvom kvartalu 2021.g u odnosu na isti kvartal 2020.g. Industrijska proizvodnja u ožujku je veća za 14.1% u odnosu na prošlu godinu, dok je maloprodaja veća za 34.2%. Naravno statistika je takva jer su usporedbe s vrlo slabim rezultatima od prošle godine.

Neviđeni pad BDP-a može biti potaknut naglim pogoršanjem globalne proizvodnje i smanjenjem trgovine, s višim carinama i produljenom neizvjesnošću trgovinske politike koja šteti ulaganjima i potražnji za kapitalnim proizvodima (Lacković, L. ,2016.). Na sljedećoj tablici vidljivi su podaci The Economist na kraju 2020.g za pojedine zemlje, iz kojih se može zaključiti da je najveći pad BDP-a imala Italija, dok Grčka ima najveći postotak nezaposlenosti.

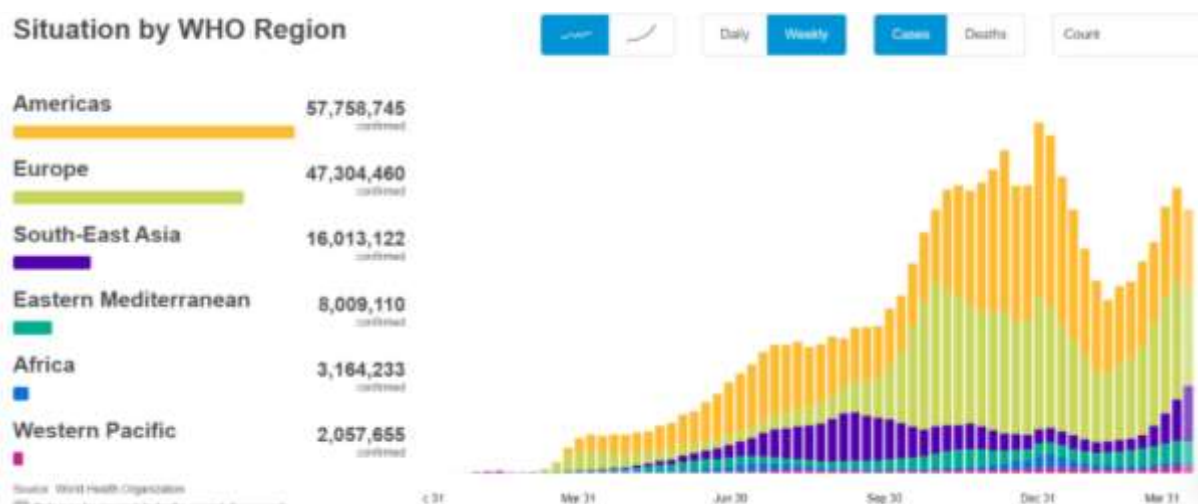
Tablica 1. Posljedice gospodarskog udara nad zemljama prema podacima The Economist

ZEMLJA	GODIŠNJI BDP (%)	NEZAPOSLENOST (%)
„Austrija	-6.0	4.4
Brazil	-5.5	11.6
Francuska	-5.3	8.1
Njemačka	-6.0	3.2
Grčka	-6.0	16.4
Italija	-7.0	9.7
Japan	-1.6	2.4
Španjolska	-6.0	13.6
Švedska	-2.3	7.1
Turska	-3.5	13.8
SAD	-2.9	4.4“

Izvor: The economist, 2020., URL 1

Dosadašnje stanje u svijetu (broj oboljelih) po kontinentima najbolje se može vidjeti putem grafa sa službene stranice Svjetske zdravstvene organizacije koji prikazuje tjedno stanje unazad par mjeseci. Iz grafa je vidljivo da Sjeverna i Južna Amerika predvode po broju oboljelih, a slijedi Europa sa otprilike 10 milijuna oboljelih manje. Jugoistočna Azija je treća po redu, ali s obzirom na to da Kina nije uvrštena u ovaj graf.

Grafikon 1. Stanje u svijetu po kontinentima prema WHO (travanj 2021.)

Izvor: WHO, URL 2

Analiza autora Bartik i dr. (2020) istraživali su utjecaj pandemije COVID-19 na mala i srednja poduzeća u SAD-u. Uzorak od 5800 malih i srednjih poduzeća pokazao je nekoliko temeljnih osobina utjecaja pandemije. Zaključak autora je da je pandemija dovela do velikog volumena otpuštanja radnika i zatvaranja poduzeća. Tijekom pandemije utvrđena je financijska osjetljivost malih poduzeća. Analiza očekivanja poduzeća također ukazuje na visok stupanj očekivanja pomoći javnim poticajima.

Slijedom toga, zbog povećane opasnosti od stečaja tvrtke pogođene pandemijom u svojim naporima zadržavanja financijske stabilnosti oslanjaju se na vanjske procedure rezanja troškova i državnu potporu. U takvim uvjetima većina inovativnih start-up tvrtki svoj izlaz iz pandemije traže u istraživanju novih poduzetničkih prilika i uspostavljanju novih smjerova razvoja svojih poduzeća.

Lacković, L. (2016) u svom je radu objasnio važnost start-upova u stvaranju novih radnih mjesta i inovativnom razvoju. Za njega će pandemija COVID-19 uzrokovati znatne gubitke u realizaciji novih ideja i zadržavanju radnih mjesta.

Kratkoročni utjecaj pandemije COVID-19 ogleda se u poslovnom ciklusu, uključujući obustavu proizvodnje i stroge politike prema kojima su se vodile većina zemalja. To bi moglo ometati gospodarski rast u mnogim zemljama, zatvoriti lance opskrbe i smanjiti ukupnu potražnju. Kao rezultat toga, omjer duga je porastao, a stopa novih poslovnih subjekata pala.

Dugoročno gledano, pandemija može dovesti do trajnog pada stope novoosnovanih poduzeća, što dovodi do pada novih radnih mjesta i inovacija. Hoće li i koliko taj trajni pad ovisiti u određenoj mjeri odlučivat će to hoće li se zemlja oporaviti nakon krize. (Lacković, L, 2016.)

2.1. Utjecaj pandemije virusa Covid-19 na gospodarstvo Europske Unije

Utjecaj pandemije na Europsku Uniju razlikuje se po državama, industrijama te sektorima, ali zajedno sa državama članica, EU poduzima mjere za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19. Unatoč snažnim i progresivnim mjerama, Europska komisija istaknula je da je pandemija kumulativno imala negativan društveni i gospodarski utjecaj na živote građana, posebno žena i mladih.

Eurofound je proveo u travnju i srpnju 2020.godine dva kruga e-anketiranja; odnosno kada je većina država bila u „lockdown-u“ i kada se situacija počela malo popravljati. U istraživanju ukupno je sudjelovalo 87.477 ispitanika iz cijele EU. Zaključak anketiranja je da iako su se neki pokazatelji, poput straha od nezaposlenosti i osjećaja izolacije, poboljšali, zbog povećanja stope nezaposlenosti, položaj mladih ljudi od 18 do 34 godine na tržištu rada je opao, a oko polovice ispitanika ima pozitivan stav prema ocjenjivanju ekonomskog i društvenog položaja. Slijede neki od najvažnijih podataka koji su sumirani anketom koju je objavio Institut za javne financije, u publikaciji P. Bejakovića,(2020.):

- „tijekom pandemije od travnja do srpnja žene su češće od muškaraca ostajale bez posla, a koronavirus je najnepovoljnije utjecao na žene u dobi od 18 do 34 godine jer su upravo one najčešće gubile posao (zbog pandemije 11% žena i 8% muškaraca iz ove dobne skupine ostalo je bez posla).
- strah od gubitka posla bio je najizraženiji u Bugarskoj i Grčkoj, a najmanji u Danskoj, Austriji i Mađarskoj. U Hrvatskoj je 8% ispitanika u ovom razdoblju izgubilo posao, što je i prosjek EU-a.
- mnogi su zaposleni u EU radili manji broj sati od uobičajenog. U travnju je gotovo polovica ispitanika prijavila manji broj radnih sati, a u srpnju nešto više od trećine. Broj odrađenih radnih sati osobito se smanjio u zemljama južne Europe - Cipru, Malti, Grčkoj, Italiji i Španjolskoj
- prisilnim zatvaranjem velikog broja tvrtki mnogi su zaposleni počeli raditi od kuće. Gotovo polovica zaposlenika od kuće je radila barem neko vrijeme, a trećina je radila isključivo od kuće. Hrvatska ima najniži udio ispitanika (manje od 20%) koji su radili samo od kuće i najviši udio (više od 40%) onih koji su radili na različitim drugim lokacijama.“

Anketiranje je također prikazalo koliki je stupanj financijske potpore dobilo zaposlenih ispitanici ili samozaposlenih. Postotak od 23% označava postotak financijske potpore koju su dobili zaposleni, dok 48% označava postotak koji su dobili samozaposleni ispitanici. Kada se pregledaju podaci u smislu poboljšanja financijske situacije, korist od potpore mnogi su označili da su im pomogli u pokrivanju troškova, dok je jedan dio (2/3) ispitanika objasnio da su im korisnije potpore bile one od prijatelja i rodbine.

Partnerski odgovor članica EU-a na pandemiju COVID-19 objedinjuje prenošenje uputa o virusu, mjerama koje su se poduzele kako bi se virus suzbio, kao i one za spas gospodarstva. EU je sveukupno mobilizirao 4,2 bilijuna eura u 2020. godini, kako bi se ublažile posljedice krize stoji u izvješću Europske Komisije o aktivnostima EU-a (2020). Kako bi se pružila direktna potpora, države su maksimalno iskoristile i proračun EU-a, a Komisija je uspostavila i financijsku potporu za 19 država članica u okviru instrumenta „SURE (Europski instrument za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji“). Ukupno 4,2 bilijuna eura podijeljeno je u sektore pa je tako osigurano:

- 575 milijardi eura (Nacionalne mjere)
- 240 milijardi eura (stabilizacijski program)
- 70 milijardi eura (investicijske potpore)
- 200 milijardi eura (za financiranje poduzeća)
- 3 045 milijardi eura (Nacionalna likvidnost)
- 100 milijardi eura (rizici od nezaposlenosti)

Tablica 2. Raspodjela financijske potpore državama članicama u okviru instrumenta SURE

„Belgija	8,2 milijarde eura
Bugarska	511 milijuna eura
Hrvatska	1 milijarda eura
Cipar	604 milijuna eura
Češka	2 milijarde eura
Estonija	230 milijuna eura
Grčka	5,3 milijarde eura
Mađarska	504 milijuna eura
Italija	27,4 milijarde eura
Irska	2,5 milijardi eura
Latvija	305 milijuna eura
Litva	957 milijuna eura
Malta	420 milijuna eura
Poljska	11,2 milijarde eura
Portugal	5,9 milijardi eura
Slovačka	630 milijuna eura
Slovenija	1,1 milijarda eura
Španjolska	21,3 milijarde eura“

Izvor: EU 2020. - Opće izvješće o aktivnostima Europske Unije 2020., URL: <http://europa.eu/general-report/hr>

U tom izvješću također stoji kako je Grupa Europske investicijske banke predložila „Plan za mobilizaciju“ do 40 milijardi eura. Plan uključuje mjere kao što su zajmovi i odgođena otplata radi ublažavanja likvidnosti i pritiska obrtnog kapitala malih i srednjih poduzeća. Zajedno s njima, Europski investicijski fond, specijaliziran za podršku malim i srednjim poduzećima, surađivat će s posrednicima i nacionalnim bankama u zemljama EU. Predloženi financijski paket potpore sastoji se od:

- 20 milijardi eura (hitna primjena)
- 10 milijardi eura (dodatni obrtni kapital)
- Dodatnih 10 milijardi eura (za kupnju vrijednosnih papira (EU 2020.))

Na stranicama Europske Komisije istaknute su gospodarske prognoze 2021. koje je objavilo Europsko Vijeće i u kojima se predviđaju brzine oporavka gospodarstva za svako europodručje ovisno o kvartalima.

Slika 2. Zimska gospodarska prognoza

Izvor: Europska Komisija, URL 3

Zimska gospodarska prognoza predviđa se da gospodarstvo u EU rasti za 3,7 % u 2021. i 3,9 % u 2022. zbog početka programa cijepljenja u cijelom EU-u. Prognoza daje povod za oprezan optimizam, a očekuje se da će zbog odgođenog oporavka pritisak ukupne potražnje na cijene i dalje biti ograničen. „Porast cijena u 2021. privremeno će biti potaknut pozitivnim baznim učincima zbog rasta cijena energije i porezne prilagodbe, posebno u Njemačkoj, te učinka odgođene potražnje na neka preostala ograničenja ponude. Nakon što se u 2022. prilagodi ponuda i smanje bazni učinci, očekuje se da će inflacija opet biti umjerena.“ (Europska Komisija, 2020.)

12. svibnja 2021. objavljena je proljetna gospodarska prognoza. U usporedbi s prognozom u zimskoj ekonomskoj prognozi, ona pokazuje značajno poboljšanje rasta. Očekuje se da će gospodarstvo EU-a 2021. odnosno 2022. godine porasti za 4,2%, odnosno 4,4%. Iako se čini da stope rasta rastu različitim stopama, gospodarstva cijelih država članica EU-a trebala bi se 2022. godine vratiti na razinu prije krize. (Europska Komisija, 2020.)

Slika 3. Proljetna gospodarska prognoza

Izvor: Europska Komisija, URL 4

Europska Komisija (2021.) na svojim službenim stranicama ističe da se zbog donošenja dodatnih zdravstvenih mjera za nove slučajeve oboljelih od COVID-a 19, europsko gospodarstvo počelo oporavljati u lipnju, ali je stagniralo u 4. kvartalu 2020. i 1. kvartalu 2021.

godine. Zbog oporavka europskog gospodarstva, rastuća osobna potrošnja, gospodarska ulaganja i potražnja potaknuta europskim proizvodima ojačat će ovaj rast.

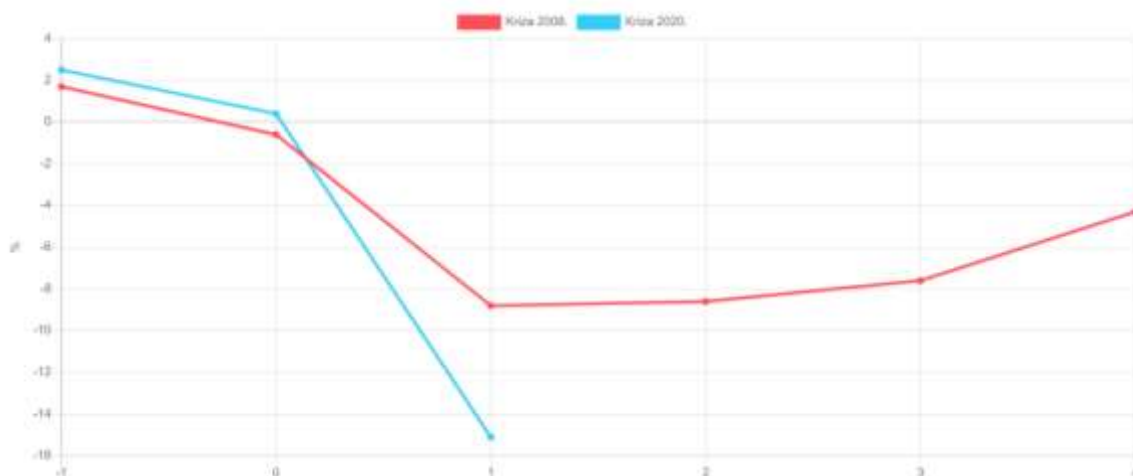
Povjerenik za gospodarstvo Paolo Gentiloni izjavio je: „Budući da će se tijekom sljedećih mjeseci sve veći broj stanovništva cijepiti, ublažavanjem mjera za sprečavanje širenja zaraze trebao bi se omogućiti jači oporavak u proljeće i ljeto.“ Gospodarstvo EU-a trebalo bi se vratiti na pred pandemijsku razinu BDP-a u 2022., prije nego što se očekivalo, iako se gubitak proizvodnje u 2020. neće nadoknaditi tako brzo ili istim tempom u cijelom savezu. Na ovu prognozu utječe više rizika, poput onih povezanih s novim sojevima COVID-19 i globalnom epidemiologijom.

2.2. Utjecaj pandemije virusa Covid-19 na gospodarstvo Republike Hrvatske

Globalna kriza koje je zahvatila i Hrvatsku, imala je brojne negativne posljedice na gospodarstvo i ekonomske djelatnosti zemlje. Uvedene restriktivne mjere, te potpuno zatvaranje većine poslovnih subjekata i poduzeća koja ne prodaju hranu, higijenske potrepštine ili lijekove, dovelo je do velikog pada BDP-a od sredine ožujka 2020.godine. Hrvatska je, uz Grčku i Španjolsku imala najveći pad BDP-a u četvrtom tromjesečju prošle godine, pokazuje istraživanje Europskog statističkog ureda. (Eurostat, 2021.)

Koliko je negativno ova pandemija utjecala na hrvatsko gospodarstvo možemo vidjeti kada usporedimo financijsku krizu 2008. godine kada je statistika RH pokazivala pad BDP-a od 8,8%, a u 2020.godini taj se postotak zamalo udvostručio. Na slici Državnog zavoda za statistiku prikazane su linije pada tromjesečnog BDP-a krize iz 2008.g (crvena) te krize 2020.g (plava) odnosno zadnji kvartal 2008. i prvi kvartal 2020.g

Grafikon 2. Pad BDP-a u 2008.g i 2020.g

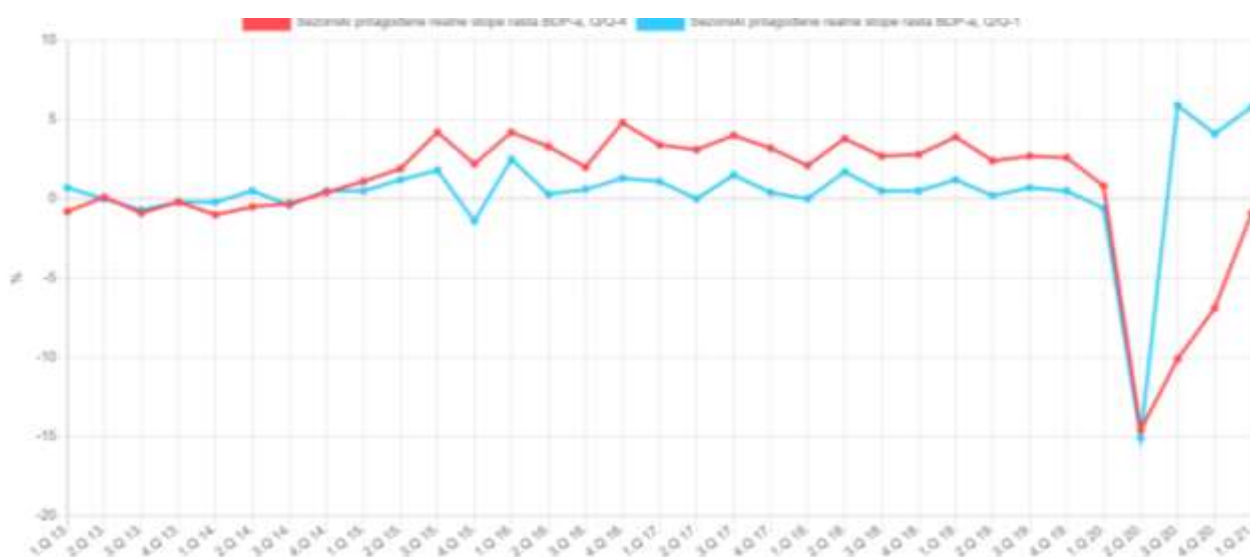
Izvor: DZS, URL 6

Što se tiče usporedbe zemalja u takozvanoj regiji, Srbija je odnijela titulu s padom BDP-a za samo 1% na kraju 2020. godine. Slovenija i BiH broje pad od 5 do 5,5%, dok su brojke za Makedoniju, Albaniju, Bugarsku i Rumunjsku također oko -5%. Crna Gora je ušla u dvoznamenkasti pad, a hrvatski BDP pao je za 8,4%. Naravno, to su podaci zabilježeni za 2020. godinu, dok se u 2021. očekuju puno bolji postotci. (Digitalna Komora, 2021.)

Kada pogledamo pad prema djelatnostima, tromjesečni pad BDP-a u 2020.g ostvaren je u većini djelatnosti, a na pad su najviše utjecali prijevoz i skladištenje, trgovina, prerađivačka industrija, te djelatnosti pružanja smještaja i pripreme hrane. Pozitivan doprinos BDP-u dale su djelatnosti Javna uprava, građevinarstvo te informacije i komunikacije. Drugo tromjesečje 2020. donijelo je pad usluga uslijed mjera zatvaranja i ograničavanja putovanja i obavljanja dijela gospodarskih aktivnosti. Iako su se nakon popuštanja epidemioloških mjera u svibnju i lipnju 2020. vidjeli pozitivni pomaci, razina proizvodnje još se uvijek nalazila daleko ispod granice u razdoblju prije krize. (DZS, 2021.)

No ekonomska aktivnost oštro se ubrzava u prvom kvartalu 2021. u odnosu na prethodno tromjesečje, iz čega zaključujemo da se gospodarstvo uzlazno oporavlja. Prve procjene, naime, pokazuju da je BDP u prvom kvartalu 2021. manji za 0,7% nego u istom kvartalu 2020., što je mnogo lakši pad nego što je bio u četvrtom kvartalu 2020., kada je iznosio 7,2%. (DZS, 2021.)

Grafikon 3. Stope tromjesečnog BDP-a od 2013. - 2021.g

Izvor: DZS, URL 6

Početak 2021. godine Hrvatskoj je donio porast industrijske proizvodnje i djelatnostima građevinarstva i specijaliziranim građevinskim djelatnostima, a aktivnosti s najvećim povećanjem u prvom kvartalu 2021. su prerađivačke industrije kao što su proizvodnja elektroničke opreme, proizvodnja kemikalija i kemijskih elemenata te proizvodnja proizvoda od metala. Iako su i dalje na snazi bile epidemiološke mjere poput zatvaranja i ograničavanja obavljanja nekih gospodarskih aktivnosti, to se agresivno odrazilo na pad turističkih aktivnosti i u tom kvartalu. (Ekonomska politika Hrvatske u 2021.)

U drugom kvartalu 2021. na stranicama Državnog zavoda za statistiku ponovo su istaknute rastuće djelatnosti poput trgovine, prijevoza, smještaj i priprema i posluživanje hrane, te prerađivačka industrija. Ove aktivnosti zabilježile su rezultate povećanja broja turista i broja noćenja u smještajnim objektima. U drugom kvartalu 2021. potrošnja kućanstava porasla je za 18,4%, što je pozitivan trend u odnosu na prvi kvartal 2021. godine. Rast osobne potrošnje uglavnom je posljedica povećanja prometa ugostiteljskih djelatnosti, rasta sportskih i kulturnih usluga te povećanja prometa trgovine i maloprodaje.

Zaključno, za Republiku Hrvatsku sve sastavnice BDP-a imale su negativan smjer. Ipak, najgori pad BDP-a za 15% dali su turizam i ugostiteljske djelatnosti. Negativne posljedice osjetio se i u bankarskom sektoru, dok su veliki broj fizičkih i pravnih osoba (poduzeća) zbog pada budžeta i gubitka poslovnog statusa suočeni s gubitkom izvora financiranja i poteškoćama oko vraćanja kredita.

3. OSNIVANJE OBRTA/TVRTKE U REPUBLICI HRVATSKOJ U UVJETIMA „KORONA KRIZE“

Potaknuti događajima koji su promijenili svakodnevicu, pa tako i poslovanje malih poduzetnika i onih koji to tek žele postati, od prošle godine se uvodi Hrvatskoj **osnivanje obrta/tvrtke online**. Registracija obrta ili firme dakle može se ispuniti i putem interneta, korištenjem usluge e-Obrt ili putem START paketa koji su dostupni putem sustava e-Građani. Takav oblik registracije nudi brzinu i lakoću prijave, bez potrebe za osobnim dolaskom u ured državne uprave.

Usluga e-Obrt koristi se u sustavu e-Građani, a za prijavu u e-Obrt najprije je potrebno posjedovanje traženih vjerodajnica. Za dokazivanje propisanih uvjeta, putem aplikacije se prilažu skenirani traženi dokumenti, kao i dokaz o uplati premije koja iznosi 250,00 kuna. (Hrvatska Gospodarska Komora, 2021.)

START paket za svoje korisnike nudi prijavu d.o.o.-a, j.d.o.o.-a i obrta pomoću kojeg je sve postupke moguće obuhvatiti u jednom koraku, jednostavno i brzo, kao i predaju zahtjeva za otvaranje transakcijskog računa u odabranoj banci, a putem online sustava START dozvoljen je i upis u registar obveznika PDV-a i dodjele PDV ID broja, a za prijavu firme potrebni su sljedeći rokovi :

- Porezna uprava – 8 dana
- HZMO – 24 sata
- HZZO – 8 dana

Kako stoji na službenim stranicama e-Građanina, kako bi mogli započeti s obavljanjem djelatnosti, ugostiteljske djelatnosti, trgovci, prijevoznici i drugi obrtnici određeni posebnim propisima trebaju prije početka poslovanja ishoditi minimalne tehničke uvjete za prostor, odnosno koncesije ili radne dozvole za te djelatnosti.

Tablica 3. „Razlike između obrta i tvrtke“

Opis	Obrt	Tvrtka
„Temeljni kapital	Nema	20.000,00 kn za d.o.o. 10,00 kn za j.d.o.o 200.000,00 kn za d.d.
Troškovi osnivanja	270, 00 kn (izdavanje obrtnice)	800,00 kn
Vrijeme potrebno za registraciju/osnivanje	maksimalno 15 dana	40 dana
Odgovornost	Cjelokupnom imovinom obrtnika	Visinom temeljnog kapitala
Knjigovodstvo	Jednostavno knjigovodstvo u skladu sa Zakonom o dohotku	Dvojno knjigovodstvo po Zakonu o računovodstvu
Članstvo u Komori	Hrvatska obrtnička komora	Hrvatska gospodarska komora
Porezne stope	Porez na dohodak plaća se po stopi od 12% od porezne osnovice do visine jednostrukog iznosa osnovnoga osobnog odbitka, po stopi od 25% na razliku porezne osnovice između jednostrukog i četverostrukog iznosa osnovnoga osobnog odbitka te po stopi od 40% na poreznu osnovicu iznad četverostrukog iznosa osnovnoga osobnog odbitka	20%
Djelatnosti	Sve dopuštene gospodarske djelatnosti	Sve dopuštene gospodarske djelatnosti“

Izvor: Virtualna tvornica, URL 7

Naziv

Naziv tvrtke, odnosno ime pod kojim će tvrtka poslovati, prvi je korak u ovom procesu i mora se osmisliti prije pokretanja procedure osnivanja. "Naziv tvrtke" je ime pod kojim trgovačko društvo ili obrt posluje sa kojim sudjeluje u pravnim okviru. Važno je osmisliti nekoliko varijanti imena, jer nije dozvoljeno osnovati društvo koje ima sličnosti u imenu sa već postojećim. Imena koja već postoje, odnosno koja su zauzeta mogu se pronaći na službenim stranicama Ministarstva pravosuđa. Istodobno na stranicama e-Građani stoji: „Ime obrta/tvrtke mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu ili na službenom jeziku jedne od država članica Europske unije.“ Također istaknuta su i neka ograničenja koja treba poštovati: „načelo istinitosti - što znači da podaci sadržani u tvrtki moraju biti istiniti; tvrtka mora uz naznaku kojom se поближе obilježava ime društva sadržavati naznaku predmeta poslovanja društva; riječ Hrvatska te njene izvedenice kao i zastava i grb Republike Hrvatske mogu se unijeti u tvrtku samo uz suglasnost ministarstva nadležnog za poslove uprave...“ (e-Građani, 2021.)

Sjedište

Prema „Zakonu o trgovačkim društvima“ prilikom registracije firme vlasnik je dužan imati osiguranu adresu za poslovanje tvrtke ili obrta (poslovnu adresu). Adresa poslovanja može biti definirana i ugovorom o najmu poslovnog prostora ako osnivač nema vlastiti prostor. Sjedište tvrtke se također upisuje u sudski registar, kao i Poreznu Upravu, banku itd., stoga je važno voditi računa da su naknadne izmjene relativno skupe.

Djelatnost

Pod djelatnošću podrazumijevamo kombinaciju inputa kao što su oprema, ljudski rad, materijali i proizvodnja, te internetsko umrežavanje čiji je rezultat na kraju određena roba ili usluge. Djelatnost je dakle određena inputom proizvoda, zatim proizvodnim procesom i na kraju outputom. Kod odabira djelatnosti kojima će se obrt/tvrtka baviti, može se pridružiti bilo koji broj aktivnosti koje osnivač želi, cijena je ista, ali naknadne dodatne aktivnosti se naplaćuju. (Narodne novine, 2021.)

Od 20.04.2019. godine na snagu su stupile „Izmjene i dopune Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o sudskom registru“, koji donose sljedeće novitete:

- Osnivanje d.o.o i j.d.o.o. potpuno je on-line i ne zahtijeva sudjelovanje agenta
- iznos temeljnog kapitala je manji (5.000,00 kn)
- j.d.o.o. može osnovati do 5 članova
- odustao od obveze određivanja poslovnog subjekta u ugovoru o partnerstvu - to omogućuje tvrtki da se uključi u aktivnosti koje se mogu jeftinije i brže obaviti
- deponiranje potpisa se ukida
- elektronička komunikacija sa javnim bilježnicima i odvjetnicima (Hrvatska udruga poslodavaca, 2021.)

3.1. Uvjeti i dokumentacija za otvaranje tvrtke

Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) je društvo kapitala, a temeljni kapital za osnivanje mora iznositi najmanje 20.000,00 kn koji je većinom u novcu ali može biti u obliku stvari ili prava. Troškovi popratne dokumentacije su oko 4.000,00 kn. Prednosti d.o.o.-a je što može imati više osnivača te njihovi osnivački ulogi trebaju biti podijeljeni na udjele, a odgovornost dioničara prema obvezama društva ograničena je na nominalnu vrijednost dionica koje posjeduju.. Prednost je također jednostavni prijenos vlasništva, i lakši pristup izvorima financiranja. Nedostaci bi bili stroga zakonska regulativa, visoki početni troškovi, te dvojno knjigovodstvo. Stopa oporezivanja dobiti je fiksna (20%).

Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću (j.d.o.o.) također je društvo kapitala, ali potreban iznos temeljnog kapitala je svega 10 kn, dok su ostali troškovi osnivanja do 1.000,00 kn. Iz toga razloga nije neobično kako je j.d.o.o. vrlo rasprostranjen oblik gospodarskog subjekta u Republici Hrvatskoj, a osnivanje nikad nije bilo brže i jednostavnije. Negativna strana je što može imati najviše tri osnivača, ali samo jednog direktora. Također mora 25 % svoje dobiti stavljati u rezerve, a kada rezerve društva pređu 20.000,00 kn, društvo je prema zakonu dužno preći u oblik d.o.o. , te obaviti reviziju. Stopa oporezivanja dobiti fiksna je kao i kod društva s ograničenom odgovornošću (20%) .

Postupak registracije tvrtke

Putem internetske usluge START poslovanje tvrtke može se pokrenuti na daljinu u samo nekoliko dana. Kao i kod usluge e-Obrt moguće je pristupiti samo vjerodajnicom, a to su elektronička osobna iskaznica (eOI) i FINA-in certifikat (koji se najčešće koristi za usluge E-porezna, E-mirovinsko, E-zdravstveno). Koraci koje je moguće obaviti online:

- a) Upisati tvrtku u sudski registar
- b) Upisati tvrtku u Državni zavod za statistiku
- c) Platiti temeljnog kapitala i pristojbi elektroničkim putem
- d) Otvoriti transakcijski račun u bankama
- e) Upisati tvrtku u Poreznu upravu i registar obveznika PDV-a te dodijeliti PDV ID broj
- f) Registrirati se u sustav HZMO-a i HZZ-a

Zahtjev za upis u sudski registar mora ispunjavati sve priloge ovjere javnog bilježnika, kao i uplatnicu o plaćanju sudske pristojbe, koja se nakon plaćanja šalje elektroničkim putem nadležnom trgovačkom sudu. Ako su elektronički poslani dokumenti točni i potpuni, Trgovački sud registrirat će tvrtku u sudskom registru te elektronički registrirati odluku o osnivanju novoosnovane tvrtke i potvrdu OIB -a. RPS obrazac očitava Matični broj i šifru glavne djelatnosti koji je potreban za klasifikaciju djelatnosti po Nacionalnoj klasifikaciji Državnog zavoda za statistiku. (FINA, 2021.)

Glavni benefit otvaranja trgovačkog društva putem usluge START je taj da ukupan trošak otvaranja d.o.o. iznosi 200,00 kuna, a trošak otvaranja j.d.o.o. je 30,00 kuna. Kada usporedimo klasični način otvaranja tvrtke, ušteda je za d.o.o. 4 000,00 kn i za j.d.o.o. 1 000,00 kn.

DOKUMENTACIJA (koja vrijedi od 16.12.2020.) :

- „Troškovi sudske pristojbe za d.o.o. ili j.d.o.o. putem usluge e-Tvrtka
- Troškovi sudske pristojbe za d.o.o. ili j.d.o.o. za prijavu u papirnom obliku
- Uplata osnivačkog pologa za d.o.o. ili j.d.o.o.
- Registar poslovnih subjekata – obrazac 1
- Registar poslovnih subjekata – obrazac 2“

3.2. Uvjeti i dokumentacija za otvaranje obrta

Obrt je prema definiciji Hrvatske gospodarske komore samostalno i dugoročno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti na tržištu u skladu sa Zakonom, a mogu se obavljati kao proizvodnja, promet ili usluge. Obrt se u pravilu obavlja s ciljem postizanja dobiti. Na samostalnost u ovoj definiciji misli se na neovisno donošenje odluka u opsegu dopuštenom zakonima i drugim propisima te na poslovno neovisno donošenje odluka drugih gospodarskih subjekata. Na trajnost se misli ukoliko se obrtnik ne bavi djelatnošću kontinuirano odnosno samo za pojedini poslovni ciklus moglo bi se privremeno obustaviti rad. U tu skupinu ne spadaju sezonske djelatnosti ili tek privremene obustave rada obrta

(Hrvatska gospodarska komora, 2021.)

Obrti mogu biti:

- Slobodni (treba zadovoljavati samo opće uvjete)
- Vezani (posjedovati stručnu spremu ili imati zanat)
- Povlašteni (ukoliko se posjeduje povlastica od ministarstva)

Posebni oblici ovih obrta su:

Umjetnost i obrt odnosi se na obrte koje karakteriziraju proizvodi i usluge visoke estetske vrijednosti, dizajn, umjetnička i druga rješenja, ističući kreativnost i osobnost majstora-umjetnika

- Tradicijski obrti (Tradicionalno zanatstvo odnosi se na obrte koji zahtijevaju ovladavanje posebnim zanatskim vještinama i sposobnostima, uglavnom zanatima, zanatima koji se oslanjaju na tradicionalne kulturne obrasce u tehnologiji proizvodnje i rada, namjeni i obliku)
- Umjetnički obrti (Umjetnost i obrt odnosi se na obrte koje karakteriziraju proizvodi i usluge visoke estetske vrijednosti, dizajn, umjetnička i druga rješenja, ističući kreativnost i osobnost majstora-umjetnika) (Hrvatska obrtnička komora, 2021.)

OPĆI UVIJETI ZA OTVARANJE OBRTA

Kod otvaranja obrta provjeravaju se dva opća uvjeta koja su propisana Zakonom o obrtu, a nalaze se na stranicama Hrvatske obrtničke komore:

- nepostojanje zabrane obavljanja djelatnosti

Činjenicu da se osobi ne zabranjuje bavljenje tom djelatnošću utvrđuje nadležni ured po službenoj dužnosti, a budući obrtnici ne trebaju pribavljati dokumente za dokazivanje tog uvjeta. Pravo na korištenje prostora može se temeljiti na pisanoj privoli prostora.

- pravo korištenja prostora

Pravo na korištenje prostora može se temeljiti na pisanoj privoli prostora. Pisana privola može biti dokaz o vlasništvu, ugovor o zakupu, ili suglasnost vlasnika prostora koji pripisuje dozvolu za obavljanje djelatnosti u nekom od svojih prostora.

POSEBNI UVJETI ZA OTVARANJE OBRTA

Posebni uvjeti također su propisani Zakonom o obrtu i nalaze se na službenim stranicama Hrvatske gospodarske komore, a to su:

- Odgovarajuća stručna razina u relevantnoj industriji (ispit o stručnoj osposobljenosti, srednje obrazovanje, majstorski ispit)
- Posebne zdravstvene sposobnosti, prikladne za zanatska zanimanja (poput građevinskih aktivnosti koje rade na visini) s posebnim zakonima i propisima
- U slučaju povlaštenih djelatnosti, privilegije koje izdaju nadležna ministarstva ili druge državne agencije (na primjer, za morski ribolov ili cestovni prijevoz ljudi ili robe)

POTREBNA DOKUMENTACIJA

- osobna iskaznica ili putovnica
- potvrda za posebne zdravstvene uvijete na radu
- potvrda o zakupu poslovnog prostora
- dokaz o odgovarajućoj srednjoj stručnoj spremi, ili o stručnom osposobljavanju; ukoliko osoba nema ove dokaze, može poslovati ako na tim pozicijama zaposli osobu koja udovoljava tom uvjetu (za vezane obrte)
- dozvola za rad stranaca (izvan EU)
- potvrda o boravištu

3.2.1. Uvjeti za obavljanje obrta stranaca u RH

Kako stoji na stranicama Hrvatske obrtničke komore, obrt u Republici Hrvatskoj može registrirati svaka punoljetna osoba ali i stranac. Fizičke osobe koje su registrirale trgovinu u bilo kojoj državi članici EU -a mogu obavljati srodnu trgovinu u skladu s odredbama Zakona o zanatima ili obavljati uslužne djelatnosti na teritoriju Republike u skladu s odredbama Zakona o uslugama. Privremeno ili povremeno baviti se trgovinom u Republici Hrvatskoj pod istim uvjetima kao i državljani Republike Hrvatske. Ono na što moraju pripaziti ukoliko žele otvoriti obrt, je da ako u svom novootvorenom obrtu namjeravaju raditi, moraju imati dozvole za boravak i rad u RH.

Dakle, stranac u RH može obavljati svoju djelatnost isključivo ako oformira tvrtku ili inozemnu podružnicu stranog društva u RH. Stoga je postupak otvaranja obrta za strance nešto složeniji i odvija se kroz osnovna tri koraka:

- 1) Registrirati se može bez datuma kada treba započeti poslovanje
- 2) Potrebno je pribaviti dozvole za boravak i rad
- 3) Vlasnik može birati hoće li biti direktor društva, ili i radnik

Strani državljani mogu se prijaviti putem sustava START, ukoliko zadovoljavaju sve dolje navedene preduvjete:

- Računalo s pristupom internetskoj vezi
- Elektronička osobna iskaznica (eOI)
- instaliran softverski program
- čitač kartice
- kreditna ili debitna kartica: Maestro/ Visa/ Mastercard
- Osobni korisnički pretinac: e-Građani za sve zaposlenike
- podržan pretraživač : Google Chrome/ Mozilla Firefox
- podržan operativni sustav: Microsoft Windows (verzija 7 i više) (FINA, 2021.)

Strani državljani, izvan područja EU imaju na izbor da mogu raditi u svom poduzeću ili ne, odnosno član uprave, vlasnik ili direktor može zasnovati radni odnos s društvom ako želi. Prema odredbama Zakona o radu (Narodne novine, br. 93/14.) „član uprave nema obvezu biti zaposlen u trgovačkom društvu da bi obavljao bilo koju funkciju člana uprave.“

Na temelju članka 74. Zakona o strancima (»Narodne novine«, br. 130/11, 74/13, 69/17 i 46/18), Vlada Republike Hrvatske je 2018.godine donijela „Odluku o utvrđivanju godišnje kvote dozvola za zapošljavanje stranaca za 2019.godinu,, Prema toj odluci, ukupna godišnja kvota za zapošljavanje stranaca u Republici Hrvatskoj 2019. iznosila je 55 100 dozvola, od kojih najviše za graditeljstvo (24 115), turizam i ugostiteljstvo (18 516), promet (2 404), ekonomija i metalna industrija (2 250), brodogradnja (1 110), prehrambena industrija (1 200), strateški investicijski projekti i vodeće pozicije (430 + 80), dok je za zdravstvo izdano samo 90 dozvola, informatiku 195, a za kulturu tek 25 dozvola. Sljedeća tablica prikazuje godišnje kvote potreba za zapošljavanje stranaca u Republici Hrvatskoj po djelatnostima i zanimanjima za 2019. godinu.

Tablica 4. „Godišnje kvote za zapošljavanje stranaca u Republici Hrvatskoj po djelatnostima i zanimanjima za 2019.godinu na dan 27.12.2019.“

DJELATNOST	NAZIV ZANIMANJA	BROJ DOZVOLA
„Graditeljstvo	Tesar	3700
	Zidar	3620
	Armirač	1650
	Betonirac	1150
	Rukovatelj građevinskim strojevima	550
	Elektroinstalater	740
	Elektromonter	400
	Krovopokrivač	620
	Soboslikar/ličilac	740
	Keramičar	810
	Zavarivač	1075
	Vodoinstalater	390
	Fasader	1060
	Asfalter	160
	Mehaničar	80
	Stolar	400
	Klesar	90
	Pomoćni građevinski radnik	1800
	Građevinski radnik	1850
Monter	2250	
Ukupno:		24115
Turizam i ugostiteljstvo	Turistički animator	165
	Maser posebnih vrsti masaža	190
	Kuhar internacionalne kuhinje	70
	Kuhar	1085
	Turistički zastupnik	50
	Instruktor ronjenja	10
	Pomoćni radnik u turizmu	7560
	Konobar	1560
	Recepcioner	120
	Pekar	260
	Slastičar	130
	Spasilac	45

	Vozač turističkog vlakića	10
	Spa terapeut	20
	Sezonski rad do 6 mjeseci – Pomoćni radnik u	7220
Ukupno:		18516
Zdravstvo	Doktor medicine sa specijalističkom	15
	Doktor medicine na specijalističkom	10
	Doktor medicine	20
	Doktor dentalne medicine sa specijalističkom	5
	Medicinska sestra/tehničar	30
	Dentalni asistent	5
	Magistar farmacije	5
Ukupno:		90
Poljoprivreda i šumarstvo	Šumski radnik	70
	Sjekač	110
	Radnik na orezivanju voćaka i vinove loze	20
	Poljoprivredni radnik	390
	Pastir	10
	Radnik u akvakulturi	30
Ukupno:		1620
Informatika	Softverski inženjer	60
	Sistemski inženjer	20
	Poslovni analitičar	20
	Inženjer elektrotehnike	20
	Inženjer strojarstva	25
	Produkt dizajner	20
	Dizajner računalnih igara	10
	Administrator baza podataka	10
	Projektant informatičkih sustava	20
Ukupno:		195
Vodeće pozicije	Rukovoditelj	40
	Stručnjak	30
	Pripravnik	10
Ukupno:		80
Strateški investicijski projekti		430
UKUPNO		55 100“

Izvor: Vlada Republike Hrvatske, URL 5

Tablica sadrži većinom samostalna zanimanja, te djelatnosti poput prehrambene industrije, prometa, brodogradnja i sl. nisu navedene u tablici, dok su sva ostala zanimanja putokaz za opći dojam potreba za poslovima koje ministarstvo izdaje svake godine za zapošljavanje stranaca. Ono što se može zaključiti iz gore navedene tablice je da za sva zanimanja za koje imamo velik broj dozvola za rad stranaca, očito nedostaje broj radnika na hrvatskom tržištu.

U pandemijskoj 2020.godini Vlada RH izdala je istu odluku o godišnjoj kvoti dozvola za boravak i rad stranaca u Republici Hrvatskoj, te statistika za 2020.godinu glasi: graditeljstvo (33 300). Brodogradnja (1 100), turizam i ugostiteljstvo (30 370), promet (2 904), prehrambena industrija (1 360), prerađivačka industrija (940), poljoprivreda i šumarstvo (2 150), metalna industrija (1 300), ekonomija i trgovina (1 900), strateški investicijski projekti i vodeće pozicije (1 000 + 96), informatika (685), socijalna skrb (250), zdravstvo (90) te kultura (25) dozvola, što vodi do ukupnog broja od 78 740 dozvola što je za skoro 30 000 dozvola više nego 2019.godine (55 100). Ono što na prvu možemo primijetiti je da se povećao broj dozvola za investicijske projekte s 430 na 1000 dozvola. Također za turizam i ugostiteljstvo izdano je oko 12 000 dozvola više, a turizma takoreći nije ni bilo. Najveća promjena u zanimanjima dogodila se u sektoru informatike, pa su tako za 2020.godinu izdane dozvole za nova zanimanja: Stručnjak za digitalno oglašavanje, Digitalni analitičar, Tekstopisac / copywriter, Multimedijски programer itd. Ovi podaci nam govore kako je u 2020.godini otvoren skroz jedan novi sloj zanimanja, odnosno firme i poduzetnici morali su modernizirati svoje dosadašnje poslovanje i okretati se digitalizaciji i online načinu rada.

Tablica 5. „Godišnje kvote za zapošljavanje stranaca u Republici Hrvatskoj po djelatnostima i zanimanjima za 2020.godinu na dan 31.12.2019.“

DJELATNOST	NAZIV ZANIMANJA	BROJ DOZVOLA
„Graditeljstvo	Tesar	4600
	Zidar	5580
	Armirač	2500
	Betonirac	1500
	Rukovatelj građevinskim strojevima	850
	Elektroinstalater	900
	Elektromonter	500
	Krovopokrivač	600
	Soboslikar/ličilac	850
	Keramičar	1200
	Zavarivač	1100

	Vodoinstalater	450
	Fasader	1850
	Asfalter	150
	Mehaničar	100
	Stolar	400
	Klesar	70
	Pomoćni građevinski radnik	3000
	Građevinski radnik	3200
	Monter	2800
Ukupno:		33 300
Turizam i ugostiteljstvo	Turistički animator	250
	Maser posebnih vrsti masaža	300
	Kuhar internacionalne kuhinje	200
	Kuhar	2000
	Turistički zastupnik	80
	Instruktor ronjenja	20
	Pomoćni radnik u turizmu	12000
	Konobar	2450
	Recepcioner	200
	Pekar	450
	Slastičar	200
	Spasilac	80
	Vozač turističkog vlakića	20
	Spa terapeut	50
Sezonski rad do 6 mjeseci – Pomoćni radnik u	12000	
Ukupno:		30370
Zdravstvo	Doktor medicine sa specijalističkom	10
	Doktor medicine na specijalističkom	15
	Doktor medicine	20
	Doktor dentalne medicine sa specijalističkom	5
	Medicinska sestra/tehničar	25
	Dentalni asistent	10
	Magistar farmacije	5
Ukupno:		90
Poljoprivreda i šumarstvo	Šumski radnik	70
	Sjekač	140
	Radnik na orezivanju voćaka i vinove loze	15
	Poljoprivredni radnik	535
	Tehničar u poljoprivredi	20
	Pomoćni radnik (poljoprivreda, ribarstvo,	450
	Sezonski rad do 6 mjeseci – Berač plodova	600

	Sezonski rad do 6 mjeseci – Cjepljar voćaka i	20
Ukupno:		2150
Informatika	Softverski inženjer	60
	Sistemska inženjer	20
	Poslovni analitičar	20
	Inženjer elektrotehnike	20
	Inženjer strojarstva	25
	Projektant informatičkih sustava	10
	Dizajner računalnih igara	10
	Tekstopisac / copywriter	40
	Grafički dizajner	50
	Multimedijski programer	100
	Stručnjak za digitalno oglašavanje	50
	Digitalni analitičar	30
	Savjetnik za odnose s javnošću	50
	Voditelj odjela ljudskih resursa	30
	Produkt dizajner	20
	Dizajner računalnih igara	10
	Administrator baza podataka	15
	Projektant informatičkih sustava	20
Ukupno:		685
Vodeće pozicije	Rukovoditelj	40
	Stručnjak	38
	Pripravnik	18
Ukupno:		96
Strateški investicijski projekti		1000
UKUPNO		78 470“

Izvor: Vlada Republike Hrvatske, URL 5

3.3. Aktualne mjere za poduzetnike i izvori financiranja

Poslovanje poduzetnika u posebnim uvjetima izazvanim pandemijom COVID-19 dobilo je posve novu dimenziju. Potaknuti novonastalom situacijom, u ožujku 2020. Vlada Republike Hrvatske usvojila je paket gospodarskih mjera kako bi pomogla privatnom sektoru da postavi temelje za brzi gospodarski oporavak. U tom okviru, prema „programu konvergencije Republike Hrvatske za 2020. i 2021.g“ (travanj, 2020.) donesene su 3 vrste mjera:

- 1) **Horizontalne mjere** - u sklopu kojih se nalaze potpore za očuvanje radnih mjesta, mjere usmjerene na mikro i male poduzetnike, odgoda plaćanja poreza i doprinosa poduzetnicima s poteškoćama u poslovanju, kao i reprogramiranje postojećih kredita HBOR-a i ostalih poslovnih banaka
- 2) **Sektorske mjere** – kroz osiguranje likvidnosti za pogođene sektore ove mjere usmjerene su na ublažavanje posljedica u pojedinim sektorima, najviše u sektoru poljoprivrede i turizma, a kao neke od najpoznatijih sektorskih mjera su odgode plaćanja Hrvatskim šumama, nacionalna online platforma putem digitalne tržnice, oslobađanje ili odgoda plaćanja turističke pristojbe za privatne iznajmljivače
- 3) **Mjere za pokretanje gospodarskih djelatnosti i aktivnosti** – mjere vezane za one djelatnosti koje su bile prisiljene zaustaviti svoje poslovanje, pa su tako u tri faze reaktiviraju pojedine djelatnosti

Međutim, Josip Aladrović iz Ministarstva izjavio je da je tržište rada sada stabilno te je u punom zamahu s obzirom da je sezona bila iznad svih očekivanja. „Prelazimo iz faze očuvanja radnih mjesta u fazu kreiranja radnih mjesta”. Budući da iz Vlade smatraju da ugostiteljstvo i turizam nisu više ugrožene djelatnosti, kafići, restorani i hoteli neće dobiti mjesečnu potporu za radnike u svrhu očuvanja radnih mjesta. Očekuje se da je turistička sezona pozitivno utjecala na tržište rada, no potpore će se osigurati još samo u nekim sektorima poput putničkih agencija, organizaciji sportskih, kulturnih i ostalih događaja, i sektoru prijevoza jer se smatra da su oni i dalje ograničeni epidemiološkim mjerama. (Vlada Republike Hrvatske, 2021.)

3.3.1. COVID-19 zajam za obrtna sredstva

Za obrtnike i poduzetnike u Hrvatskoj najbitnije su prve, horizontalne mjere zbog toga što su one usmjerene upravo na takve poduzetnike kojima je potrebna pomoć ili koji su imali poteškoća u svom poslovanju. Kao prvi odgovor horizontalnih mjera za pomoć poduzetnicima, donesen je program „**COVID-19 ZAJAM ZA OBRTNA SREDSTVA**“. Cilj tog programa je osigurati likvidnost malim i srednjim poduzetnicima zajmom do 750.000,00 kn. Zajam je namijenjen za ona poduzeća koja su aktivno poslovala najmanje tri mjeseca u 2019.g., a koja su:

- „zatvorena Odlukom Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske od 27.studenoga 2020.g,
- ili su u 2020. godini ostvarili pad prihoda od 60% i više u odnosu na 2019.
- ili su u 2020. godini ostvarili pad prihoda od 20% i više u odnosu na 2019. godinu, a koja su sa potpomognutih područja prema indeksu razvijenosti, odnosno, jedinice područne (regionalne) samouprave razvrstane u I. skupinu sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, a to su Brodsko-posavska županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Ličko-senjska županija, Vukovarsko-srijemska županija, Sisačko-moslavačka županija i Virovitičko-podravska županija“ (HAMAG BICRO, 2021.)

Kriteriji koji su definirani za korisnike ovog zajma su sljedeći:

1)“ imati status malog gospodarstva odnosno zadovoljavaju kriterije:

a) po veličini su mikro, mali ili srednji poduzetnici“

- „mikro – fizičke i pravne osobe koje prosječno godišnje imaju zaposleno manje od 10 radnika, prema financijskim izvješćima za prethodnu godinu ostvaruju godišnji poslovni prihod u iznosu protuvrijednosti do 2.000.000,00 EUR ili imaju ukupnu aktivu ako su obveznici poreza na dobit odnosno imaju dugotrajnu imovinu ako su obveznici poreza na dohodak u iznosu protuvrijednosti do 2.000.000,00 EUR
- mali - fizičke i pravne osobe koje prosječno imaju zaposleno manje od 50 radnika. Prema financijskim izvješćima za prethodnu godinu ostvaruju godišnji poslovni

prihod u iznosu protuvrijednosti do 10.000.000,00 EUR ili imaju ukupnu aktivu ako su obveznici poreza na dobit odnosno imaju dugotrajnu imovinu ako su obveznici poreza na dohodak u iznosu protuvrijednosti do 10.000.000,00 EUR

- srednji - fizičke i pravne osobe čiji prosječni broj zaposlenih, ukupni godišnji promet ili zbroj bilance, odnosno dugotrajne imovine je veći od prethodno navedenih, a sukladan je Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva.

b) ostvaraju dobit, odnosno registrirani su kao:

- trgovačko društvo ili obrti
- fizička osoba koja obavlja djelatnosti slobodnih zanimanja
- ustanova, zadruga ili drugi slični subjekt koji obavlja gospodarsku djelatnost u cilju stjecanja dobiti“

2) „imati više od 50% privatnog vlasništva

3) nemati žiro-račun neprekidno blokiran dulje od 45 dana u posljednjih 6 mjeseci,

4) nisu društvo u teškoćama kako je definirano pravilima o državnim potporama, što uključuje da:

a) za njih nije podnesen prijedlog za otvaranje predstečajnog ili stečajnog postupka;

b) za njih nije donesena odluka o pokretanju postupka prisilne likvidacije ili odluka o poništenju ili ukidanju rješenja kojim im je dano odobrenje za rad

5) imati minimalno jednog zaposlenog na puno radno vrijeme

6) uredno podmiruju postojeća zaduženja odnosno ne smiju kasniti u plaćanju ili ne ispunjavati obvezu plaćanja bilo kojeg drugog kredita/leasinga/zajma

7) nemati ranije odobren COVID-19 zajam za obrtna sredstva

8) imati registrirano mjesto poslovanja i obavljati djelatnost u Republici Hrvatskoj u trenutku ulaganja sredstava, a gospodarska djelatnost za koju je isplaćen zajam mora se nalaziti u Republici Hrvatskoj.“ (HAMAG BICRO, 2021.)

Kamata na takav zajam bila bi od 0,25% i rok otplate do 5 godina, sa mogućnošću počeka do 12 mjeseci. Ono što je bitno je da obrtnik odnosno korisnik zajma mora dokazati da je bolest COVID-19 imala negativan utjecaj na poslovanje i to kao pad prihoda od minimalno 20% u 2020-oj godini. Ono što mora navesti kao razlog pada prihoda kako bi zajam bio odobren su

otkazivanje ugovornih poslova i/ili narudžbi, nemogućnost ili otežane isporuke naručenih i proizvedenih roba, nemogućnost nabave materijala, alata i opreme koja je potrebna za tijek poslovanja, ovisno o specifičnosti pojedine djelatnosti.

Prema programu, djelatnosti za koje nije namijenjena takva financijska pomoć su:

- ❖ Ribarstvo, akvakultura i poljoprivreda primarne vrste
- ❖ Alkoholna pića te duhan
- ❖ Oružja i streljiva
- ❖ Casino i slične djelatnosti (HAMAG BICRO, 2021.)

3.3.2. Potpore za samozapošljavanje

Potpore za samozapošljavanje koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ-a) iduće su potpore koje vrijedi spomenuti kada je u pitanju pokretanje vlastitog posla. Potpore za samozapošljavanje izmijenjene su 22.veljače.2021. godine i traju 24 mjeseca. a visina subvencije ide sve do 130 000,00 kn. Ova mjera služi za financijsku podršku onim nezaposlenim osobama koji dobiju ideju za pokretanje vlastitog biznisa. Bitno je istaknuti da te osobe moraju biti prijavljene u evidenciji zavoda kao nezaposlene. Na stranicama zavoda istaknuto je da potpore za samozapošljavanje služe za poticanje kako bi se pokrili troškovi poslovanja novootvorene firme, a isto tako da je potporu moguće koristiti za udruživanje s novim poslovnih subjektima, ili kupnju postojećih.

Tko ima, a tko nema pravo na potpore za samozapošljavanje ?

Pravo imaju osobe koje imaju prijavljen barem jedan dan da su nezaposleni u sustavu HZZ-a, tj. imaju pravo prijaviti se za poticaje za samozapošljavanje.

Oni koji na to nemaju pravo, navedeni su pod posebnom rubrikom Podnositelji zahtjeva koji ne mogu ostvariti potvrdu, a to su:

- Osobe sa ovrhom na privatnom računu
- Osobe zaposlene unazad 1 godine u objektu za koji traže potporu

- Osobe koje imaju unazad 1 godine zatvoren poslovni objekt
- Osobe koje su na prošlom poslu dobili uvjetovani otkaz u istoj ili sličnoj djelatnosti
- Osobe koje su već koristile potporu
- Osobe koje žele preuzeti objekt od nekog člana obitelji u skroz novi poslovni objekt (HZZ, 2021.)

Kriteriji za dobivanje potpore odnose se ponajviše na financijski dio, iako je prvo potrebno biti prijavljen na burzu, odnosno prijavljen u bazu i navesti zanimanje za samozapošljavanje. Tada se dobije poziv na radionice o samozapošljavanju koje nisu obavezne, ali uvelike pomažu ukoliko se posjete na način da se ostvare dodatni bodovi koji se kasnije pridodaju u ocjenjivanju zahtjeva, ali je potrebno pristupiti radionicama prije predaje zahtjeva za dodjelu potpore. Osoba koja se prijavljuje za potporu za samozapošljavanje mora prvo izraditi poslovni plan i troškovnik iz kojeg se vidi da je njegova poslovna ideja održiva te primjenjiva u praksi. Na taj način treba uvjeriti komisiju da upravo vama treba novac. Poslovni plan za fizičke osobe piše se online, putem eMjere aplikacije, kao i cijeli zahtjev. Izrada troškovnika idući je korak, a navedeni izdatci u troškovniku moraju biti potrebni za obavljanje poslova navedenih u poslovnom planu, odgovarati trenutnoj stvarnoj tržišnoj cijeni i evidentirati se na računu poslovnog subjekta u poreznim i računovodstvenim dokumentima.

Potpore se dodjeljuje kao:

- fiksni i
- varijabilni iznos (opravdava se dostavljenim troškovnikom uz poslovni plan)

Bez potrebe opravdavanja iznosa u troškovniku, dodjeljuju se sljedeći fiksni iznosi : 40 000,00 kn za obrte s paušalnim oporezivanjem, i 55 000,00 kn za sve ostale vrste obrta (dohodovni, trg. društvo ili samostalno obavljanje djelatnosti...) Kako se naziva fiksni, takav iznos potpore uvjetovan je za troškove registracije poslovnog subjekta, troškove radnika na puno radno vrijeme, financijske troškove poput administrativnih i računovodstvenih troškova, zakupa poslovnog prostora, materijalnih troškova opreme i sitnog inventara, te marketinške troškove poput izrade web stranice, promocije i sl. (HZZ, 2021.)

8 kategorija troškova za koje se daju varijabilni iznosi su:

- ❖ nabava materijala, alata i opreme
- ❖ nabava informatičke oprema
- ❖ nabava licenciranih IT programa
- ❖ edukacije
- ❖ nabava prijevoznog sredstva
- ❖ nabava sirovina
- ❖ kupnja franšize
- ❖ usluge (npr. instalacija, montiranje) (HZZ, 2021.)

Visina subvencije i prihvatljive djelatnosti

U slučaju osnivanja trgovačkog društva, paušalnog ili dohodovnog obrta, određeno je da ga mogu osnovati najviše 2 osobe, odnosno: „ukoliko se više nezaposlenih osoba zajedno udružuje u isti poslovni subjekt, samo jednoj osobi može biti dodijeljen maksimalan iznos potpore (koji uključuje fiksne i varijabilne troškove), dok drugi suosnivač može ostvariti potporu u“ propisanim iznosima samo za varijabilne troškove, ovisno u koju skupinu ulazi.“ „Iznos potpore za samozapošljavanje određuje se prema budućoj djelatnosti određenog poslovnog subjekta, a sve u skladu s Nacionalnom klasifikacijom djelatnosti (NKD 2007.“):

1. „*skupina do 80.000 kn (55.000 + 25.000)* dodjeljuje se za djelatnosti koje pripadaju u sljedeća područja razvrstana po NKD-u:
 - ❖ Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (svi odjeljci osim: 77, 78 i 79)
 - ❖ Obrazovanje
 - ❖ Ostale uslužne djelatnosti (svi odjeljci osim 94)

2. *skupina do 110.000,00 kn (75.000 + 35.000)* dodjeljuje se za djelatnosti koje pripadaju u sljedeća područja razvrstana po NKD-u:
 - ❖ Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (svi odjeljci osim 47.99)
 - ❖ Prijevoz i skladištenje
 - ❖ Djelatnosti pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane (samo odjeljak 56)
 - ❖ Informacije i komunikacije
 - ❖ Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi

- ❖ Umjetnost, zabava i rekreacija (svi odjeljci osim 93.19)
- ❖ Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (svi odjeljci osim: 69.1)

3. skupina do 150.000,00 kn (100.000 + 50.000) dodjeljuje se za djelatnosti koje pripadaju u sljedeća područja razvrstana po NKD-u:

- ❖ Rudarstvo (odjeljci 05-09)
- ❖ Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (odjeljak 35)
- ❖ Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda i gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (odjeljci 36-39)
- ❖ Građevinarstvo (odjeljci: 41-43)

4. skupina do 200.000,00 kn (130.000 + 70.000) dodjeljuje se za djelatnosti koje pripadaju u sljedeće područje razvrstana po NKD-u:

- ❖ prerađivačka industrija (odjeljci 10–33) „

Međutim, istaknute su djelatnosti koje su nedopustive za financiranje: (HZZ, 2021.)

- ❖ „Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (odjeljci: 01-03)
- ❖ Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (odjeljak 47.99) i ostala trgovina na malo izvan prodavaonica, štandova i tržnica – odnosi se na zastupanje u prodaji raznovrsnih proizvoda poput prodaje od vrata do vrata, provizijske prodaje, akviziterstva)
- ❖ Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (odjeljci: 64-66)
- ❖ Poslovanje nekretninama (odjeljak 68)
- ❖ Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (odjeljak 69.1 pravne djelatnosti)
- ❖ Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup, djelatnosti zapošljavanja, putničke agencije, organizatori putovanja, te ostale rezervacijske usluge povezane s njima)
- ❖ Umjetnost, zabava i rekreacija: 93.19 Ostale sportske djelatnosti
- ❖ Sve djelatnosti sezonskog karaktera te djelatnosti vezane isključivo uz turističku sezonu“

Obveze korisnika:

- „24 mjeseca održati poslovanje i zaposlenost u poslovnom subjektu kojem je dodijeljena potpora
- Namjenski utrošiti varijabilni iznos potpore tijekom prvog 12-mjesečnog ugovornog razdoblja sukladno odobrenom troškovniku dostavljnom uz poslovni plan – dokazuje se dostavom dokaza o utrošku varijabilnog iznosa potpore najkasnije do zadnjeg dana prvog 12-mjesečnog ugovornog razdoblja
- Najkasnije do zadnjeg dana prvog 12-mjesečnog ugovornog razdoblja dostaviti i potvrdu Porezne uprave o stanju nepodmirenih obveza po osnovi javnih davanja bez iskazanih dugovanja po osnovi doprinosa.
- Po isteku ugovornog razdoblja, a najkasnije 30 dana od isteka, dostaviti drugu potvrdu Porezne uprave o stanju nepodmirenih obveza po osnovi javnih davanja bez iskazanih dugovanja po osnovi doprinosa.
- Ostvariti ukupni promet od obavljanja djelatnosti u razdoblju od 24 mjeseca od prijave u HZMO u iznosu od najmanje 50% dodijeljenog iznosa potpore – isto se dokazuje službenim financijskim izvješćima koji se dostavljaju FINA-i ili Poreznoj upravi.“ (HZZ, 2021.)

*Ako korisnik ne izvršava svoje obveze, dužan je:

U varijabilnom dijelu ukupne isplate pomoći, vratiti dio sredstava koji nije dostavljen u skladu s odobrenom procjenom troškova za očekivano korištenje pomoći ili ako su dokazi neprihvatljivi, odnosno sredstva koja su nastala ako budu plaćena izvan dogovorenog roka od 2 godine. Nadalje, ako je poslovni subjekt zatvoren prije isteka roka od 2 godine, a radni odnos je otkazan ili je prijavljen posao s nepunim radnim vremenom, korisnik će vratiti uplaćena sredstva za povećane zakonske zatezne kamate na sljedeći način:

- Ako se kršenje gore navedenih obveza dogodilo u prethodnih 12 mjeseci, ukupan iznos uplaćene pomoći bit će vraćen
- Ako se kršenje ovih obveza dogodi tijekom drugog 12-mjesečnog razdoblja, nadoknadit će se ukupni iznos varijabilne pomoći i 50% fiksnog iznosa pomoći.

Napomene:

- „U slučajevima kada su, uz osobe koje koriste sredstva za samozapošljavanje, osnivači trgovačkog društva druge fizičke osobe, korisnici sredstava moraju biti većinski suvlasnici na način:
 - ako su dva, tri ili četiri osnivača – korisnik sredstava treba imati većinski udjel u vlasništvu (51%),
 - ako su tri osnivača - dva korisnika sredstava čiji udjel u vlasništvu mora biti 51%,
 - ako su više od četiri osnivača: jedan korisnik sredstava čiji udjel u vlasništvu mora biti 25%,
- U slučajevima kada je uz osobu koja koristi sredstva za samozapošljavanje osnivač obrta druga fizička osobe, korisnici sredstava moraju biti suvlasnici
- Potpora za samozapošljavanje može pojedinom poslovnom subjektu biti dodijeljena samo jednom.
- Korisnicima potpore za samozapošljavanje kojima je ista isplaćena u 2021. godini ne može biti dodijeljena *Potpora za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenim Koronavirusom*“

Nakon svih koraka koje osoba mora ispuniti kako bi se prijavila u sustav potpora za samozapošljavanje slijedi još – ocjenjivanje. Ocjenjivanje pridošlih zahtjeva odvija se preko određenih kriterija i pripadajućih bodova, a bodovni prag za prolaz je 65 od 100 bodova. Bodovna skala izgleda ovako:

Tablica 6. Ocjenjivanje zahtjeva za potpore za samozapošljavanje

„Radno iskustvo u djelatnosti u kojoj se osoba želi samozaposliti	najviše 15 bodova
Popunjenost poslovnog plana sa priloženim ponudama/predračunima uz troškovnik	najviše 15 bodova
Procjena prihoda i troškova	najviše 15 bodova
Pripreme radionice/savjetovanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	najviše 10 bodova
Indeks razvijenosti jedinice lokalne samouprave u kojoj se poslovni subjekt osniva	najviše 10 bodova
Dodatne prednosti i nedostaci poslovnog plana (održivost i konkurentnost)	najviše 10 bodova
Inovativnost projekta	najviše 5 bodova
Ulaganje u nedostajuće djelatnosti	najviše 5 bodova
Prvo poduzetničko iskustvo	najviše 5 bodova“

Izvor: Sušić, L (2017.), *PODUZETNIŠTVO I PROFIL BUDUĆEG MLADOG PODUZETNIKA*,
URL 8

Sada, pretpostavimo da je osoba koja je predala zahtjev ostvarila dovoljan broj bodova i da mu je potpora odobrena, novac će sjesti na račun jednokratno i to u roku od 30 dana. Još jedino preostaje u idućih 24 mjeseca održati poslovanje u djelatnosti za koju je odobrena potpora, namjenski trošiti varijabilni iznos potpore tijekom prvih 12 mjeseci ugovora, ali shodno prijavljenom troškovniku te poslati dokaze o kupnji (račune, izvode...). A što se tiče zarade, kriterij određuje da je potrebno od ukupnog dodijeljenog iznosa potpore ostvariti barem 50% zarade od obavljanja djelatnosti za što je dozvoljeno 2 godine otkada se osoba prijavila u sustav HZZ-a. Za potvrdu o tome, potrebno je financijska izvješća dostaviti FINA-i ili Poreznoj upravi. (HZZ, 2021.)

3.3.3. Program zadržavanja radnih mjesta - srpanj 2021.

Cilj programa je ostanak zaposlenih u djelatnostima u kojima je zbog pandemije virusa onemogućena gospodarska aktivnost. „Vrijedi za radnike zaposlene zaključno s 30. lipnjem 2021., odnosno za koje su poslodavci izvršili prijavu u sustav HZMO-a najkasnije do 28. veljače 2021. Potpora se može odobriti samo sa one radnike koje je poslodavac naveo u

trenutku podnošenja zahtjeva. Naknadne dopune s popisom radnika nisu dopuštene.“ Visina potpore iznosi najviše 4 000, 00 kn mjesečno po radniku koji radi puno radno vrijeme, odnosno odgovarajući dio po radniku koji radi na nepuno radno vrijeme, prema broju sati. Iznos se izračunava prema postotku pada prihoda i to na sljedeći način:

- „od 40,00% do 44,99% - 2.000,00 kn
- od 45,00% do 49,99% - 2.500,00 kn
- od 50,00% do 54,99% - 3.000,00 kn
- od 55,00% do 59,99% - 3.500,00 kn
- od 60% i više – 4.000,00 kn“

Kriteriji

Poslodavci koji žele potporu moraju dokazati da su od 1. 4. 2020. do 30.9.2020 imali pad prihoda u odnosu na isto razdoblje lani. To mogu dokazati predajom PDV obrasca za određene mjesece. Ovi kriteriji odnose se i na sedmi mjesec 2021. g, tako sa poslodavci mogu tražiti potporu i za to razdoblje ukoliko pošalju dokaze u odnosu na sedmi mjesec 2019.g.

(HZZ, 2021.)

Potpore se ne odnosi na:

- „Poslovne subjekte, čiji su osnivači Republika Hrvatska, županije i jedinica lokalne samouprave, i na poslovne subjekte koje su ti poslovni subjekti osnovali
- Poslovne subjekte, u kojima Republika Hrvatska, županije i jedinica lokalne samouprave imaju vlasničke udjele više od 25%, i na njihova trgovačka društva kćeri. (Navedeno se ne odnosi na poslodavce iz Sektora I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića i Sektor H: putnički prijevoz)
- Za radnika za kojega ima aktivan ugovor o korištenju mjere aktivne politike zapošljavanje poslodavac ne može koristiti program zadržavanja radnika. Izuzetak su radnici koji su uključeni u potporu za usavršavanje, osposobljavanje na radnom mjestu i mjeru stalni sezonac
- Poslodavci koji imaju aktivne ugovore po mjeri Potpore za samozapošljavanje ne mogu koristiti ovaj program
- Za radnike zaposlene nakon 30. lipnja 2021. godine, ne može se odobriti potpora za mjesec srpanj 2021. godine

- Osobe koje u okviru kulturnog i kreativnog sektora obavljaju djelatnost samostalno i koji uplaćuju doprinose obveznih osiguranja (mirovinsko i zdravstveno) prema iznosima za uplatu doprinosa obveznih osiguranja koje mu odredi Porezna uprava (samostalni umjetnici, medijski djelatnici i dr.), a koji zbog nastalih okolnosti poput otkazivanja javnih događanja, manifestacija, predstava, eventa i sl., su ostali bez izvora prihoda, mogu koristiti mjeru, ukoliko im doprinose ne financira Ministarstvo kulture i medija.
- Umjetničke organizacije registrirane sukladno Zakonu o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva (NN 43/96, 44/96), upisane u registar umjetničkih organizacija kod Ministarstva kulture i medija mogu predati zahtjev za Program zadržavanja radnika u u djelatnostima smanjene gospodarske aktivnosti samo za poslove u kojima ostvaruju vlastite prihode prema dvojnomo računovodstvu, odnosno vode poslovne knjige sukladno Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/14).
- Tvrtke u stečaju mogu koristiti ovu mjeru ukoliko su poslovno aktivne, imaju zaposlene i podmiruju svoje obveze“ (HZZ, 2021.)

Prihvatljivi oblici:

- „Prijevoz i skladištenje – prijevoz putnika i to kopnom, zrakom i vodom, te zračni prijevoz robe
- Uslužne djelatnosti u vezi sa prijevozom
- Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića
- Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti – samo djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing) i putničke agencije, organizatori putovanja i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima
- Umjetnost, zabava i rekreacija, zabavne i rekreacijske djelatnosti i proizvodnja i prikazivanje filmova i video filmova, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa te distribucija istih
- Organizatori kulturnih, poslovnih i sportskih događanja, organizatori sajmova i vjenčanja, te prateće djelatnosti poput tvrtki za najam opreme, audio i video snimanje, prodaju ulaznica, najam dvorana te ostale tvrtke koje većinu svojih prihoda ostvaruju od događanja i javnih okupljanja

- Poslodavci s područja na kojima je proglašena katastrofa uzrokovana potresom za područje Sisačko-moslavačke, Zagrebačke i Karlovačke županije bez obzira na djelatnost i pad prometa i to u slučaju kada su zbog objektivnih razloga poslovno-proizvodi procesi bitno smanjeni ili onemogućeni.“ (HZZ, 2021.)

Poslodavci koji zbog određenih razloga ne smiju koristiti mjeru su:

- „Poslodavci koji nisu isplatili ugovorenu, utvrđenu ili propisanu plaću prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu za sve mjesece koji prethode mjesecu za koji se traži potpora
- Poslodavci kojima je od strane nadležnih tijela utvrđeno kršenje Odluka Stožera civilne zaštite (nacionalnog, županijskog, jedinica lokalne samouprave)
- Poslodavci kojima je Inspekcijskim nadzorom utvrđeno kršenje Odluke Vlade Republike Hrvatske o iznimnim mjerama kontrole cijena za određene proizvode
- Obveznicima fiskalizacije kojima se u postupku nadzora provedbe Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom utvrde sljedeće nepravilnosti: neizdavanje računa, višak ili manjak u blagajni i ukoliko račun i/ili prateći dokument ne sadrži propisane elemente, odnosno JIR I ZIK te se pokrene prekršajni postupak u vezi provedbe propisa o fiskalizaciji u prometu gotovinom, uskratit će se korištenje potpore te će biti obvezni vratiti isplaćeni iznos potpore
- Iznajmljivači privatnog smještaja
- Obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja nisu u sustavu poreza na dobit ili dohodak“ (HZZ, 2021.)

Ciljne skupine radnika

Radnici koji su zaposleni kod poslodavaca odnosno svi koji su osigurani te nije bitno rade li na određeno ili neodređeno, rade li na puno ili nepuno radno vrijeme. Također nije bitno dolaze li s područja RH, EU ili neke druge zemlje, a mogu biti i radnici stranih firmi koji su zaposleni z RH.

Isključuju se :

- Strani radnici iz trećih zemalja kojima je prestala važiti dozvola za boravak i rad
- Umirovljenici

Kako živimo u fazi EU digitalnih Covid potvrda, poslodavac može dobiti ovu potporu samo ako 70 i više posto radnika za koje se traži potpora dostavi EU digitalnu potvrdu ili je dobivanje potvrde u tijeku s obzirom na uvjete dobivanje iste. Na taj način poslodavac za svoje zaposlenike stječe 100% potvrde za srpanj. Ali , ako EU Covid potvrdu dostavi manje od 70 posto radnika za koje se traži potpora, u tom slučaju se postotak potpore odobrava sukladno postotku radnika koji posjeduju EU Covid potvrdu, odnosno potpora se isplaćuje proporcionalno, po modalitetu postotka Covid potvrda u odnosu na ukupan iznos potpore za srpanj. (HZZ, 2021.)

Zahtjev za potporu zadržavanja radnih mjesta predaje se putem online aplikacije na web adresi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje sukladno dostupnim uputama. Valjani zahtjevi su oni: „zaprimiti od 26. srpnja 2021. godine do 25. kolovoza 2021. godine i odobravat će se isplata mjesečnih troškova plaće za srpanj 2021. godine.“ Isplate će se odvijati do zadnjeg dana u mjesecu.

4. NOVI POGLED NA PODUZETNIŠTVO

„Biti poduzetnik u vrijeme korona krize znači imati širu sliku“ tvrdi Jana Radeljak, direktorica agencije za odnose s javnošću, marketing i komunikacijsko savjetovanje (P.Begović, Televizija Zapad)

Današnji trendovi kojima organizacije žele doprijeti do javnosti i potaknuti ih na akciju svode se na online promotivne aktivnosti – od oglasnih kampanja putem interneta, društvenih mreža, Google Ads kampanja i sadržaja na vlastitim web stranicama. Kupci i korisnici današnjih usluga sve više preferiraju online kupovinu, upravo su zato razne kampanje usmjerene na online aktivnosti. (Pintarić, M., 2020., p.53)

Digitalne vještine postale su najčešća obrazovna praksa u proteklih godinu dana pa je u okviru promidžbe digitalne tranzicije Europska komisija usvojila je: „Aksijski plan za digitalno obrazovanje“ koji predlaže niz pristupačnih inicijativa za digitalno obrazovanje u EU. Digitalna pismenost bitna je za većinu radnih mjesta i društvo u cjelini. U svom istraživanju, EK pokazuje da svaki peti mladi u Europskoj uniji nema osnovne digitalne vještine. Plan postavlja nekoliko ciljeva koje treba postići do 2025., uključujući da 70% od 16 do 74-godišnjaka ima barem osnovne digitalne vještine. (Digitalna Komora, 2021.)

Zbog krize uzrokovane koronavirusom, potreba za poslovanjem na daljinu i digitalnim vještinama postala je snažna. No, iz nekih primjera iz prakse vidimo da to nije sasvim točno. Glavni primjer totalne suprotnosti je Europski lanac diskontnih trgovina „Pepco“ koji je krenuo suprotnim smjerom i za razliku od mnogih maloprodajnih kompanija koje su okrenule zatvaranju fizičkih trgovina i ukidanju radnih mjesta prešavši na online prodaju, upravitelji Pepca otvoriti će 13 000 novih radnih mjesta u Europi u iduće tri godine.

„Većina novih radnih mjesta bit će otvorena u kontinentalnoj Europi, budući da kompanija očekuje navalu kupaca u jeftinije trgovine nakon devastacije koju je prouzročila pandemija koronavirusa.“ najavio je izvršni direktor Andy Bond, a prošlog tjedna iz kompanije je izvješteno da im je „prihod u trećem kvartalu porastao 46,7%, zahvaljujući otvaranju novih trgovina.“ U tom razdoblju otvoreno je 117 novih trgovina. Na Varšavskoj burzi dionice Pepco

grupe procjenjuju se na 6,9 milijardi eura, a grupa trenutno zapošljava blizu 35 000 radnika u 16 zemalja. U Hrvatskoj je prva Pepco trgovina otvorena u travnju 2017. godine.

4.1. Novi modeli pokretanja vlastitog poslovanja

Poslovni model definira način kako poduzeće pomoću ključnih resursa i procesa profitabilno dostavlja vrijednost kupcu (Johnson, 2010.)

U svom preglednom radu Katavić, Šimunić Rod i Konjevod (2020.) definiraju poslovne modele kao koncepte koji proizlaze iz sheme poduzeća, dok su ključne komponente poslovnih modela: odnos s kupcima, povezujući mehanizmi putem lanca vrijednosti, te identifikacija kupaca.

Istraživanje transformacija poslovnih modela u radu Katavić, Šimunić Rod i Konjevod (2020.) temeljilo se na sekundarnim podacima prikupljenim analizom relevantnog sadržaja. Rezultati istraživanja pokazuju: „da će karakteristike poslovnih modela u budućnosti biti više fleksibilne, odnosno bazirat će se na planiranje radne snage za rad na daljinu, fleksibilnim ugovorima s kupcima i dobavljačima i biti usmjerene na planiranje postupaka za krizne situacije te rizike.“ Kao tri najvažnije karakteristike poslovnih modela ističu:

a) Ubrzani prijelaz prema digitaliziranom poduzeću

Ključna karakteristika takvih tvrtki je da su se prilagodile digitalnim mogućnostima poput računalnih kanala, internet stranica, web trgovina, te da surađuju s drugim tvrtkama u razvoju digitaliziranih poslovnih modela. Iako brzi prijelaz virtualne tehnologije u poslovnim modelima ima konkurentsku prednost, i dalje postoji visoki rizik. Otkazivanje narudžbi, problem likvidnosti, promjene potrošačkih navika, usluge dostave i rad od kuće glavne su tržišne promjene koje zadaju nove standarde radnih uvjeta.

b) Digitalizacija prodajne funkcije

Digitalna tehnologija s pojavom pandemije proširila se u svim funkcijama organizacije (proizvodnja, prodaja, istraživanje i razvoj, marketing, financije itd.). ali je najčešće prisutna u funkciji prodaje. U malim i srednjim poduzećima tranzicija digitalizacije prodajne funkcije je vrlo popularna. Takva poslovna strategija pomaže poduzećima da ostvare prihod formiranjem

korisničkog iskustva, a zadržavanje bliskosti s kupcima povećava šanse za izdvajanjem od drugih. Na temelju epidemioloških mjera, svrha digitalizacije prodajne funkcije je iznuđivanje prihoda u poduzećima na kreativan i isplativ način.

c) Pronalaženje digitalnih partnera za nova tržišta

Tranzicija iz opće u digitalnu tehnologiju promijenila je tijek ponašanja tvrtki koje posluju u istoj poslovnoj grupaciji, te se to odrazilo i na evoluciju poslovnih modela i suradnju s suradnicima. U doba digitalne pismenosti, poduzeća koja spadaju u ovu kategoriju moraju se znati snaći s promjenama zakonske regulative, regionalizacijom opskrbnih lanaca u interakciji s kooperantima. Ali u dugoročnom smislu, takve tvrtke moraju biti sposobne usvojiti digitalne promjene samostalno, bez da se kompletno pouzdaju u svoje kooperante. Stalno educiranje je svrha ovog modela iz razloga što tvrtke moraju znati pravilno reagirati na kratkoročne događaje za koje nisu obučeni, ali i tragati za rješenjima na duge staze.

Navedene karakteristike ukazuju na zaključak da su najvažniji izazovi s kojima se suočavaju poslovni subjekti u tijeku pandemije COVID-19 sljedeći: strateško planiranje radne snage (kontrola zaliha i viška zaposlenika), upravljanje i organizacija radom na daljinu, osigurati financijska sredstva za prevladavanje budućih neočekivanih događaja, osigurati IT pismenost radnika i kibernetičku sigurnost.

Startup projekti relativno je novi pojam u poslovanju i posljednjih nekoliko godina imaju značajan trend rasta. Startup-ovima se nazivaju kompanije kojima je glavni cilj inovativnost, različitost te brzo širenje na tržištu. No, ne znači svako pokretanje posla istovremeno i startup. Prema nekim procjenama, oko 90% startupa ne uspije, dok onaj mali dio koji se uspije probiti na tržište u vrlo kratkom roku donesu ogromne prihode vlasnicima. „Da bismo nešto odredili kao startup, mora imati osnovne značajke: to je tvrtka osnovana s namjerom traženja repetitivnih (ponavljajućih) i skalabilnih (mogućnost rasta zadržavajući osnovne funkcije) poslovnih metoda.“ (Tadić, M. 2020.)

Prema prof. dr. sc. Dubravku Babiću startup kompanije definiraju se kao: „one koje se pretežno bave inovacijama. Sa nekim novim, naizgled nemogućim načinom da se nešto riješi, ali na ipak

praktičan način. Uglavnom je riječ o malim grupama ljudi koji pomoću nove tehnologije rješavanju probleme na nekonvencionalan način.“

Neki od najpoznatijih startup-ova su: Xiaomi, Uber, Instagram, Pinterest, Snapchat, LinkedIn, Twitter, AirBnB i mnogi drugi, a najveći broj pokreće ih se upravo u Americi i Aziji.

Ulazak u poduzetničke vode nikome nije lak s obzirom na kombinaciju stresa, nedovoljnog iskustva, limitiranih resursa i bezbroj drugih faktora. Stoga je svaki poticaj i pomoć dobrodošla. Važnost financijske i mentorske pomoći prepoznala je i tvrtka Philip Morris iz Zagreba koja je zajedno s „ACT Grupom (zajednica društvenih poduzetnika i organizacija za razvoj društvenog poduzetništva“) pokrenula projekt *"Pokreni nešto svoje"* kroz koji je do sada bespovratno potpomognuto preko 24 start up firme s preko 2.500.000 kuna.

Razvojni program „Pokreni nešto svoje“ prvi puta je pokrenut prije četiri godine , a namijenjen je poduzetnicima početnicima i malim poduzećima na početku njihovog razvoja koji osim financijske pomoći trebaju i onu mentorsku. „Bitan kriterij nam je da prijavljeni projekt sadrži društvenu ili ekološku inovaciju. Ekološke inovacije smanjuju ili sprječavaju štetu za okoliš, dok društvene inovacije mijenjaju odnos, moć ili raspodjelu resursa unutar zajednice – gdje takva izmjena još nije zabilježena. Oboje je ključno za dugoročne systemske promjene, kao i za bolje sutra.“ (Pokreni nešto svoje.hr)

„Misao vodilja pri inicijalnom pokretanju ovog programa bila je dati doprinos društvu i zajednici. Razmišljajući o tome kako to postići, shvatili smo da upravo kroz podršku mikro poduzetništva možemo ostvariti najveći utjecaj. Oni su, naime, jedni od pokretača gospodarstva, ali i izvor zaposlenja., a upravo je to područje gdje mi, zajedno s ACT Grupom, možemo dati svoj doprinos. Cilj nam je svakako i daljnji rast i razvoj programa, kako bismo pružili potporu što većem broju kvalitetnih projekata.,, kažu iz tvrtke Philip Morris Zagreb

„Iznimno smo ponosni što već treću godinu zaredom podupiremo mikro poduzetništvo u Hrvatskoj te dajemo svoj doprinos razvoju inovativnih i kreativnih ideja i projekata, ali i poticanju poduzetničkog duha u Hrvatskoj. Koliko je to važno, osobito smo svjesni danas, kada i sami prolazimo kroz potpunu transformaciju poslovanja i značajno ulažemo u istraživanje i razvoj novih proizvoda.“ „Uvjereni smo da program Pokreni nešto svoje ima potencijala za daljnji rast i razvoj. Kroz njega želimo nastaviti pružati financijsku i savjetodavnu potporu što većem broju kvalitetnih projekata, njihovom uspješnom razvoju poslovanja te održivosti. Dosadašnji interes poduzetnika za program potvrđuje da smo na pravom putu, ali i da se

program kao takav profilirao i postao prepoznatljiv i relevantan, što nam je posebno drago.“ Dijana Najjar iz tvrtke Philip Morris Zagreb (Pokreni nešto svoje.hr)

Na natječaj za 2021. godinu koji je otvoren u veljači pristiglo je ukupno 421 prijava iz cijele Hrvatske, od kojih je u drugi krug natjecanja stručna komisija odabrala njih 32 koji su se izdvojili inovativnošću i društvenom održivošću poslovanja. Nakon toga su slijedili intervjui sa svih 32 finalista, te nakon što je komisija dodatno razmotrila prijave natjecatelja, izabrano je 6 projekata koji će dobiti bespovratnu financijsku potporu u iznosu od 74.000 kuna, ali i poslovno mentorstvo te promociju tijekom sljedećih mjeseci od strane „ACT Grupe i tvrtke partnera programa Philip Morris Zagreb d.o.o.“

Dobitnici potpore u 2021. godini,:

- „Dada & Rocco d.o.o. (Supetar, otok Brač)
- Fizio Tech d.o.o. (Pula)
- Pixing (Zagreb)
- ROM HR (Zagreb)
- Simpert j.d.o.o. (Slavonski Brod)
- VeeMee d.o.o. (Zagreb)“

4.2. Primjer 1: „Gruntek“

Od lipnja ove godine u Hrvatskoj imamo mogućnost imati svoj vlastiti eko vrt bez vlastitog zemljišta ili ikakvog predznanja o povrtlarstvu. Biznis ideja pod nazivom „**Gruntek**“ ideja je Tina Prošenika i Vjekoslava Budaneca koja omogućuje ljudima iz bilo kojeg dijela Hrvatske da unajme svoj vrt, izaberu povrće koje će saditi te osobno dođu po plodove ili im se dostave na vrata – i to sve online. Sat vremena od Zagreba, kod Čazme na 22 hektara zemlje prostire se polje na kojem će se putem aplikacije moći zakupiti 40 kvadrata vrta, sa svojim imenom i prepustiti brigu o uzgoju stručnjacima. Saditi se tako mogu rajčice, luk, mladi luk, cikla, batat, mrkva, grašak, peršin, salata, kupus, blitva, kelj, mahune, krastavci, tikvice, paprika i patlidžan.

Za razradu poslovnog plana Tinu i Vjekoslavu trebalo je 7 mjeseci. Tinova tvrka Yachmaster Grup koja se bavi razvojem digitalnih platformi i organiziranjem međunarodnih sajmova za čarter industriju, financira cijeli projekt Gruntek, dok je Vjekoslav na Grunteku glavni za organizaciju svih poljoprivrednih aktivnosti i kontrolu ekološkog uzgoja. Plan im je zaposliti 10 djelatnika koji bi se trebali brinuti za 1000 vrtova, koliko će prema planu ponuditi tržištu u ovoj godini.

Slika 4. Vlasnici Grunteka: Tino Prošenik i Vjekoslav Budanec

Izvor: tportal.hr, URL 9

Na pitanje postoji li već nešto slično u svijetu, Tino je izjavio: „Eksplicitno ne. Ne postoji ništa slično. Imate princip community gardensa, prema kojem se dijeli urod zajedničkog vrta. Ali nigdje ne postoji to da samo jedan korisnik ima svoju obrađenu parcelu s vlastitim izborom povrća.“

Sa sloganom „*Tvoj vrt. Naša briga.*“ koncept Grunteka odvija se jednostavnim redoslijedom: unajmi vrt, odaberi povrće, prepusti brige, preuzmi urod. Nakon što osoba unajmi vrt, dobiva pristup korisničkom profilu gdje je iz ponude moguće izabrati 8 vrsta povrća za 8 gredica u vrtu. Tamo može pratiti status povrća kao i birati način preuzimanja svakog tjedna. Odnosno, čim povrće dozrije, na aplikaciju stiže obavijest i opcija o preuzimanju: samostalna berba, preuzimanje ili berba + dostava. Dostava će biti moguća samo na području Zagreba (40 kn) a ako netko ne živi blizu, iz Grunteka kažu: „Dostavu svježeg povrća organiziramo samo za područje Grada Zagreba. Ipak, ako jako želite imati vrt i u mogućnosti ste samostalno organizirati dostavu, ili barem povremeno dolaziti na svoj vrt, možemo napraviti iznimku i omogućiti vam najam vrta na Grunteku.“ (Tportal.hr, 2021.) Također ističu kako će im biti drago ako ljudi dovedu svoju djecu, da skupa nauče nešto o procesu sadnje, uzgoja i branja, a organizirat će se i razne radionice, piknik druženja s nutricionistima, roštilji i zabave.

Mjesečni najam vrta iznosi 199 kn, na godinu dana, a moguće je i jednokratno platiti za cijelu godinu 2 388 kn. Dodatni troškovi su još i sjeme i sadnice (oko 200 kn), a uz opciju preuzimanja bez samostalne berbe cijena je 5 kn po gredici. Plaćanje se može izvršiti online. Tino smatra da: „kad podijelite sve godišnje troškove koje se plaća s očekivanim urodom, prosječna cijena povrća na Grunteku će biti oko 12 kuna po kilogramu, što je super povoljno. Ako idemo po kulturama, ušteda je očigledna. Kila rajčice u eko dućanima košta 20 kuna, a mi ćemo je proizvoditi za 12 kuna. Kilogram eko batata u trgovini je 40 kuna, kod nas će biti 18 kuna. Salata košta 35 kuna, a na Grunteku će vas koštati 20 kuna“ (Moj gruntek.hr, 2021.)

Ono što je zanimljivo i čime se žele istaknuti je da će se cijeli proces snimati i biti dostupan ljudima na njihovim mobitelima kako bi oni u svakom trenu mogli vidjeti što se radi u njihovom vrtu. Kako za RTL kaže Tino: „To će biti Big Brother agronomija, snimamo i najmanji proces na Grunteku i dokumentiramo svaku kanticu. Sve će biti evidentirano, snimljeno i stream-ano na aplikaciji korisnika.“ (RTL danas, <https://youtu.be/Qiz2ajUxhvs>, 2021.)

Tim koji se brine o Grunteku sastoji se od velikih stručnjaka poljoprivrednika koji se tijekom cijele sezone brinu o obradi zemlje, sadnji i uzgoju. U organizaciji stručnih tehnologa za ekološki uzgoj, Gruntek je postao sinonim za vrtove budućnosti. Svojim radom koji počiva na puno učenja i testiranja zainteresirali su i one koji do sada nisu niti pomišljali da bi mogli imati povrće iz vlastitog vrta. To pokazuje i činjenica da na Instagam profilu već imaju više od 2 000 pratitelja, a prisutni su i na ostalim društvenim mrežama poput Facebooka, LinkedIna i YouTubea.

Slika 5. Vrtovi s vlastitim imenom

Izvor: Instagram, URL: <https://www.instagram.com/mojgruntek.hr/>

Na primjeru tvrtke Gruntek možemo vidjeti novi model poslovanja - ubrzani prijelaz prema digitaliziranom poduzeću, zato što su na vrlo stručan i poučan način osigurali da gotovo svatko iz svog vlastitog doma može zasaditi povrće – online. Prilagodili su se novim potrošačkim navikama, te problem mogućih otkazivanja narudžbi riješili sa mobilnom aplikacijom.

4.3. Primjer 2: „VeeMee d.o.o.“

Hrvatska startup tvrtka „*VeeMee*“ iz Zagreba osmislila je pametno rješenje za sljedivost hrane putem oznake QR koda. Platforma koja nam otkriva što jedemo dobila je naziv *Google za poljoprivrednike i kupce* jer nama kao potrošačima omogućava da u jednom potezu putem pametnih telefona saznamo tko je, gdje i kako proizveo hranu koju jedemo. Proizvođači hrane i OPG-ovi dobivaju svoj identifikacijski broj (PID), te je dovoljno očitati QR kod sa deklaracije proizvoda kako bi se prikazao profil proizvođača sa informacijama o podrijetlu proizvoda, proizvođaču i distributerima.

Tvrtka je osnovana 2017. godine a osnivači su Marko Kozjak i Nikola Vido. Ime tvrtke definiraju u kontekstu Vi – Mi odnosa (pri čemu su Vi – sudionici na tržištu, a Mi – tvrtka koja omogućuje transparentne informacije između sudionika na tržištu), pa je tako nastao naziv VeeMee. Osim VeeMee platforme, tvrtka se bavi direktnim posredovanjem između tvrtki na području transporta, skladištenja, deklariranja i sortiranja voća i povrća, kao i istraživanjem i analizom tržišta. Od 2017. su se financirali vlastitim sredstvima, a 2019. je provedena dokapitalizacija investitora kako bi se održalo poslovanje bez usporavanja razvoja.

Slika 6. Marko Kozjak, jedan od osnivača

Izvor: VeeMee.eu, URL: <https://www.veemee.eu/>

“Radeći u FMCG sektoru shvatio sam kako postoje zajedničke komponente svih tih procesa koje se primarno odnose na kvalitetu hrane, a manifestiraju se kroz svijest potrošača o porijeklu proizvoda i identitetu proizvođača. Te komponente nisu bile udružene niti zaokružene na tržišno neutralan i afirmativan način. Stoga smo se 2017. okupili i odlučili svoje iskustvo i znanja pretočiti u platformu koja je zamišljena kao rješenje digitalizacije kruga hrane – tako je nastala tvrtka VeeMee“ izjavio je Marko (agroklub.com)

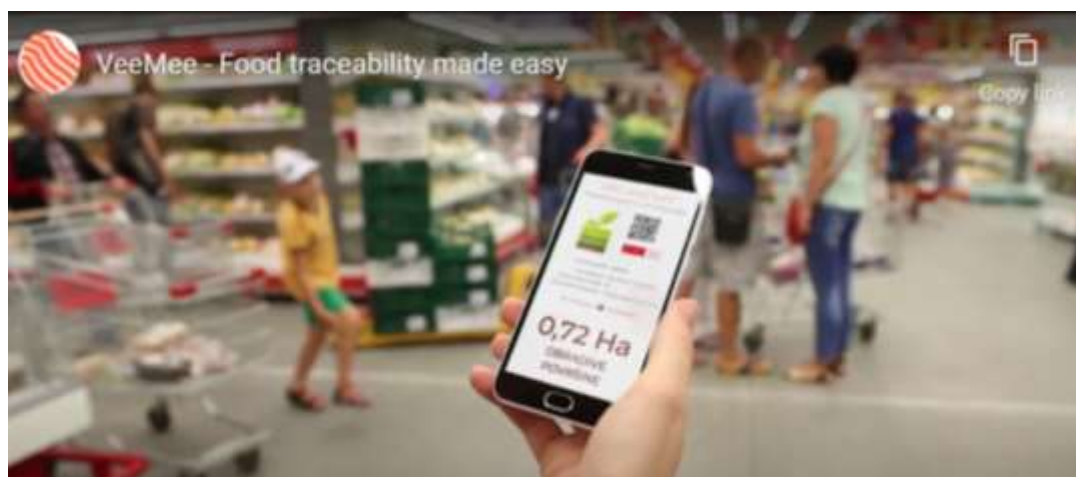
Glavni cilj tvrtke je poboljšati poljoprivredno tržište u Hrvatskoj s naglaskom na jačanje konkurentnosti prehrambenih proizvoda uzgojenih na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG-ovima), a kao tri glavna pod cilja navode:

1. Sljedivost hrane u bazi podataka na tržištu s funkcijom tražilice
2. Sprječavanje bacanja hrane pametnom logistikom - svestrano koordiniranje prijenosa robe, odnosno brzo reagiranje na povrat hrane i pronalaženje alternativa
3. Savjetovanje FMCG-a u rješavanju problema logistike koja smanjuje troškove, smanjuje bacanje hrane i smanjuje emisiju CO2

Svrha VeeMee inačice je poboljšanje dostupnosti proizvođača krajnjem potrošaču te uočljivosti podrijetla proizvoda. Platforma ima trostruku vrijednost za sve sudionike iz razloga što proizvođačima ojačava brend i povećava proizvodnju, dobavljačima osigurava pouzdanog proizvođača, a potrošačima osigurava informacije o namirnicama koje konzumiraju kao i i podrijetlu proizvoda. Trenutno u bazi imaju oko 1 400 proizvođača i više od 150 različitih kategorija proizvoda. Baza sadrži informacije o proizvođaču/tvrtki, kao što su ime tvrtke, ime vlasnika i adresa, a svaki proizvođač ima mogućnost postaviti i do 5 slika na svoj profil. (VeeMee.eu)

„VeeMee platformi pristupaju korisnici iz čitavog svijeta, iz stotinjak država. U kontekstu sljedivosti robe, naš sustav neutralne oznake s QR-kodom osim hrvatskih koriste i proizvođači iz Španjolske i Grčke, a naši veliki klijenti usluga pametne logistike dolaze iz osam zemalja članica EU. Kada je riječ o Hrvatskoj, u bazi su PID-ovi iz svih regija i županija, ali kao pioniri u digitalizaciji i pristupu su Varaždinska i Zagrebačka županija.“ kaže Marko (agroklub.com)

Slika 7. Primjer PID-a

Izvor: Youtube; URL 10

Što se tiče poslovnih modela, iz VeeMee tvrtke ističu kako se konkurencija može podijeliti na tri segmenta: velike međunarodne i multinacionalne tvrtke, korporacije i tijela koje kontroliraju standarde; srednje regionalne tvrtke koje surađuju s velikim sustavima; i male lokalne tvrtke koje se fokusiraju na rješenja koja se baziraju na online prodaju poljoprivrednih proizvoda.

“Primarno, tu je pitanje jednostavnog i izvedivog poslovnog modela. U našem tržišnom segmentu vrlo je teško pronaći profitabilni model, zbog izuzetno malih marži, velikog volumena trgovine te vremenske specifičnosti (svježa roba je brzo kvarljiva). Pogotovo za startup tvrtke. Također, s obzirom na kompleksnost FMCG lanca i višeparitetnost, da bi sustav bio iskoristiv, mora biti prihvaćen, ne samo načelno-deklarativno, nego i implementiran od strane dobrog dijela dionika FMCG ekosustava. Samo ako cjelovito rješenje postane dio ciklusa hrane (food cycle), onda ova platforma dobiva puni smisao. A to je nemoguće bez širokog, ali i lokalno-specifičnog znanja (know-how) i relacija povjerenja.“ (VeeMee.eu)

„Niti jedan naš klijent ne može kupiti privilegirani status u odnosu na druge (male) proizvođače jer je platforma upravo nastala s ciljem valoriziranja kvalitete pojedinca unutar volumena trgovine. “Bez obzira na konačni poslovni model, vizija VeeMeeja je da budemo sudionik i pokretač promjena koji će kao rezultat imati digitaliziranu poljoprivredu i sretnije, slobodnije i zdravije društvo i tržište. VeeMee ne gledamo samo kao tvrtku nego kao obitelj – u koju su svi tržišni dionici uvijek dobrodošli“, zaključio je Marko (agroklub.com)

Istraživanja u radu pokazuju da 8 od 10 potrošača prilikom kupnje provjerava porijeklo hrane, a dvije trećine ih kaže da porijeklo hrane snažno utječe na njihovu odluku o kupnji. Baza

poljoprivrednika i tvrtki koju su okupili istraživači i analitičari iz VeeMee-a i u koju je do sada implementirano preko 1 000 raznih proizvođača i obrta, potrošačima daje transparentni uvid u sljedivost svježih namirnica. Platforma je namijenjena svim tržišnim subjektima u direktnom doticaju s plasmanom hrane: od poljoprivrednika do otkupljivača i prodavača, to trgovačkih centara i krajnjih kupaca odnosno potrošača. Startup tvrtka VeeMee tako je pristupila stvaranju „Neutralne oznake izvornosti“ proizvoda u Hrvatskoj.

Na primjeru tvrtke VeeMee može se vidjeti model – pronalaženje digitalnih partnera za nova tržišta. Direktnim posredovanjem između tvrtki na području transporta, skladištenja, deklariranja i sortiranja voća i povrća, pronašli su partnere koji će im pomoći u rješavanju opskrbnog lanca za proizvođače, prodavače, OPG-ove i ostale sudionike u poljoprivrednom sektoru. S druge strane, dovoljno su stabilni da mogu predvidjeti neočekivane promjene bez oslanjanja na partnere.

ZAKLJUČAK

Kriza uzrokovana koronavirusom koja je uzdrmala globalno gospodarstvo, navela je gospodarstvo svake zemlje da se pokuša na brz i bezbolan način prilagoditi situaciji fizičke distance, sprječavanja poslovnih aktivnosti i još većim rizikom ulaganja nego ikad prije. Pred najvećim tvrtkama ubrzava se transformacija ekonomije prema digitalnim rješenjima, što je dodatan izazov za mikro/male poduzetnike i one koji se na to tek spremaju. Trendovi koji su se pojavili u poslovnim modelima i strategijama poput učenja i rada na daljinu, usluge dostave i trgovine digitalnim putem postali su snažne konkurentske prednosti ali i opcije opstanka. Možemo reći da oni koji su gradili posao na prostorima za sastanke i konferencije gube smisao, ali neki su se iz toga prebacili u jeftinije varijante i svoje „prostorije“ preselili online, preko platformi kao što su Google meet, Zoom, Skype..itd. Kreirati poslovne modele uz potporu multimedijske tehnologije postaje indikator uspjeha malih i srednjih tvrtki. Međutim, u tom postupku ima dosta izazova, od osiguranja zdravlja radnika, sigurnosti kupaca i dobavljača, veća otpornost operativnog poslovanja i poslovnih modela, usmjeravanje financijskih sredstava na upravljanje rizicima te povećanje kibernetičke sigurnosti.

Nezaposlenost mladih je 2013. godine iznosila 24,4 %, a u travnju 2021. 15,4 %, što je i dalje veće od prosječne stope nezaposlenosti, no hitna potreba za poboljšanjem digitalnog obrazovanja potaknula je mlade kreativne ljude da u kriznim vremenima pokušaju pokrenuti vlastiti posao. Poduzetništvo u Hrvatskoj ozbiljno je suzbijeno mjerama koje su donesene s ciljem suzbijanja virusa COVID-19, ali ako se poduzetništvo u Hrvatskoj ogleda u stvaranju novih priča, rastu i izlazu na tržište s novim rješenjima potaknuti mentorskim i financijskim potporama, može imati svijetlu budućnost. Poslodavci moraju biti svjesni da je svaki otpušteni radnik potencijalni iseljenik, a kada se u obzir uzmu obrtnička zanimanja, u gospodarstvu će nastati praznina onih koji su „majstori svog zanata“. Najveći problem, ne samo u Hrvatskoj je to što građani, bili oni poduzetnici ili ne, nisu dobro upoznati sa svime što se događa na nacionalnoj i europskoj razini, stoga je važno izbalansirati jasnu komunikacijsku strategiju.

Ali, u pandemiji mnogi su dobili priliku za poticaje, posebno oni inovatori poslovnih modela koji se oslanjaju na tehnologije četvrte industrijske revolucije te oni okrenuti prema digitalnom poslovanju. U Hrvatskoj postoje mnogi poduzetnički inkubatori koji nude poduzetnicima osim financijske, i mentorsku pomoć kako bi im pružili priliku za razvoj. Pa je tako mnogim poduzetnicima ovo vrijeme pandemije bila prilika koju su uspješno iskoristili, kretanjem iz nule, ili stvarajući dodanu vrijednost dosadašnjim modelima poslovanja.

POPIS IZVORA

1. Agroklub (2021.), URL: <https://www.agroklub.com/agro-hobi/misli-li-da-znas-sto-jedes-marko-kozjak-otkriva-kroz-veemee-platformu/52263/> [pristupljeno dana 16.kolovoza.2021.]
2. Bartik, A. W., Bertrand, M., Cullen, Z. B., Glaeser, E. L., Luca, M., Stanton, C. T. (2020). „How are Small Businesses Adjusting to Covid-19? Early Evidence from a Survey“. NBER Working Paper, No. 26989. , URL: <https://doi.org/10.3386/w26989> [pristupljeno dana 16.rujna.2021.]
3. BBC News, (2021.), URL: <https://www.bbc.com/news/business-56768663> [pristupljeno dana 5.srpnja.2021.]
4. Bejaković, P. (2020.) Institut za javne financije, Zagreb, publikacije: Aktualni osvrti Utjecaj koronavirusa na život i rad građana u Europskoj uniji, URL: <http://www.ijf.hr/hr/publikacije/casopisi/12/aktualni-osvrti/109/utjecaj-koronavirusa-na-zivot-i-rad-gradjana-u-europskoj-uniji/1650/> [pristupljeno dana 3.lipnja.2021.]
5. Digitalna komora (2021.),URL: <https://digitalnakomora.hr/home>, [pristupljeno dana 12.travnja.2021.]
6. Državni zavod za statistiku (2021.), URL 6 <https://www.dzs.hr/>, [pristupljeno dana 13.travnja.2021.]
7. E-građani (2021.), URL: <https://gov.hr/> [pristupljeno dana 12.lipnja.2021.]
8. Ekonomska politika Hrvatske u 2021.: Hrvatska poslije pandemije; 28. tradicionalno savjetovanje, Hrvatsko društvo ekonomista, Heinzelova 4a, Zagreb, URL: www.hde.hr [pristupljeno 14.srpnja, 2021.]
9. Europska Komisija (2021.) EU 2020. - Opće izvješće o aktivnostima Europske Unije, Izdavačka služba i ciljne mjere informiranja 1049 Bruxelles, URL: <http://europa.eu/general-report/hr> [pristupljeno dana 3.6.2021.]
10. Europska komisija, službene internetske stranice Europske unije (2021), URL 3 i 4 https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response_hr, [pristupljeno dana 17.svibnja. 2021.]
11. Eurostat (2021.), URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home> [pristupljeno 15.lipnja.2021.]
12. FINA-Financijska agencija (2021.), URL: <https://www.fina.hr/>, [pristupljeno dana 15.svibnja.2021.]
13. Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, HAMAG BICRO (2021.) URL: <https://hamagbicro.hr/> [pristupljeno dana 5.lipnja.2021.]
14. Hrvatska gopodarska komora (2021.), URL: <https://www.hgk.hr/>, [pristupljeno dana 21.lipnja.2021.]

15. Hrvatska obrtnička komora (2021.), URL: <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obrtnicka-pocetnica>, [pristupljeno dana 12.veljače.2021.]
16. Hrvatska udruga poslodavaca (2021.), URL: <https://www.hup.hr/>, [pristupljeno dana 12.travnja.2021.]
17. Hrvatski zavod za zapošljavanje, HZZ, (2021.), URL: <https://mjera-zrm.hzz.hr/zadrzavanje-radnih-mjesta/> [pristupljeno dana 7.srpnja.2021.]
18. I. Katavić, V. Šimunić Rod, B. Konjevod: (2020.) Poslovni modeli nakon Covid-19: postati bolji i uspješniji, pregledni rad, URL: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/126_138_Katavic_Simunic_Rod_Konjevod.pdf, [pristupljeno dana 17.rujna.2021.]
19. I. KOVAČ(2020): Refleksije pandemije COVID-19 i utjecaj na međunarodno poslovanje, Pregledni članak, URL: http://www.hde.hr/ekonomskapolitikahrvatske/publikacija/eph2001/013_Kovac_I.pdf
20. Klaus Ulrich (2020.) Deutsche Well, URL: <https://www.dw.com/hr/ho%C4%87e-li-koronavirus-promijeniti-i-svjetsko-gospodarstvo/a-52557510> [pristupljeno dana 10.travnja,2021.]
21. Lacković, L. (2016.), UKLANJANJE PREDRASUDA OKO POKRETANJA VLASTITOG POSLA U HRVATSKOJ, završni rad, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, URL: : <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:604152> [pristupljeno dana 3.kolovoza.2021.]
22. Lider media, portal (2021.), URL: <https://lider.media/poslovna-scena/svijet/pepco-otvara-13-tisuca-novih-radnih-mjesta-137910> [pristupljeno dana 23.srpnja.2021.]
23. Moj gruntak, (2021.), URL: <https://mojgruntak.hr/> [pristupljeno dana 5.kolovoza.2021.]
24. Morić Milovanović, B., Srhoj, S. i Krišto, T. (2016). Poslovni modeli kao konceptijski okvir pristupa dizajnu poslovanja suvremenih poduzeća. Ekonomska misao i praksa, pregledni rad (2), URL: <https://hrcak.srce.hr/171476>, [pristupljeno dana 16.rujna.2021.]
25. Narodne novine (2021.),Zakon o trgovačkim društvima; Zakon o radu; Zakon o strancima, URL: <https://narodne-novine.nn.hr/>, [pristupljeno dana 15.veljače.2021.]
26. Pintarić, M (2020.), Utjecaj pandemije na globalnu ekonomiju, završni rad, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, URL: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:313488> [pristupljeno dana 10.srpnja,2021.]
27. Pokreni nešto svoje (2021.), URL: <https://pokreninestosvoje.hr/> [pristupljeno dana 15.kolovoza 2021.]
28. Rajko, M. (2021.) COMPARISON OF THE USABILITY OF EU FUNDS IN THE REPUBLIC OF CROATIA WITH THE COUNTRIES THAT HAVE SIMILAR ECONOMIC INDICATORS // Proceedings of FEB Zagreb 12th International Odyssey Conference on Economics and Business / Načinović Braje, Ivana ; Jaković,

- Božidar ; Danijela Hodak Danijela (ur.). Zagreb: Faculty of Economics & Business University of Zagreb, str. 389-400, URL:
<https://www.bib.irb.hr/pretraga?operators=and%7CRajko%2C%20Mladen%20%2832334%29%7Ctext%7Cprofile&page=1> [pristupljeno dana 23.09.2021.]
29. Rajko, M. Peša Radman, A, Krajnović, A. (2014.) Tourism Development in Rural Tourism Areas ,Dubrovnik: Institut za inovacije - Innovation Institute, str. 346-357 (cjeloviti rad (in extenso), znanstveni), URL:
<https://www.bib.irb.hr/pretraga?operators=and%7CRajko%2C%20Mladen%20%2832334%29%7Ctext%7Cprofile&page=1> [pristupljeno dana 23.09.2021.]
30. Rajko, M., Tomašić, M (2017.) ANALIZA TEHNIČKOG ASPEKTA DIGITALNOG NOVCA // MES2017 Međunarodna naučna konferencija, Mediji i ekonomija Medijska i finansijska pismenost / Dušanić Gačić, Dušanka. (ur.), str.161-172 , URL:
<https://www.bib.irb.hr/pretraga?operators=and%7CRajko,%20Mladen%20%2832334%29%7Ctext%7Cprofile> [pristupljeno dana 23.09.2021.]
31. Središnji državni portal (2021.), URL: <https://gov.hr/moja-uprava/poslovanje/pokretanje-poslovanja/1652>, [pristupljeno dana 13.veljače.2021.]
32. Sušić, L (2017.), PODUZETNIŠTVO I PROFIL BUDUĆEG MLADOG PODUZETNIKA, završni rad, Veleučilište u Rijeci, URL 8 :
<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:125:320087>, [pristupljeno dana 15.lipnja.2021.]
33. Tadić, M. (2020.), Utjecaj pandemija na gospodarstvo: Bazirano na primjeru globalne pandemije COVID-19 u Republici Hrvatskoj, završni rad, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, URL: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:524668> [pristupljeno dana 10.travnja,2021.]
34. Televizija Zapad, (2021.), URL: <https://zapad.hr/jana-radeljak-bitu-poduzetnik-u-vrijeme-korona-krize-znaci-imati-pogled-izvan-kutije> [pristupljeno 9.kolovoza.2021.]
35. The Economist, (2020.), URL 1: <https://www.economist.com/economic-and-financial-indicators/2020/04/25/economic-data-commodities-and-markets> [pristupljeno dana 3.srpnja.2021.]
36. Tportal (2021.), URL: <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/prva-hrvatska-aplikaciji-koja-omogucava-zakup-vlastitog-vrta-s-ekoloski-uzgojenim-povrcem-20201105> [pristupljeno 12.kolovoza.2021.]
37. VeeMee (2021.), URL: <https://www.veemee.eu/> [pristupljeno dana 16.kolovoza.2021.]
38. Vlada Republike Hrvatske (2020), URL 5
<https://vlada.gov.hr/print.aspx?id=29314&url=print>, [pristupljeno dana 8.travnja.2021.]
39. World Health Organization/WHO (2021.), URL
 2:<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> [pristupljeno 25.svibnja, 2021.]

POPIS SLIKA I TABLICA

Slika 1. Zimska gospodarska prognoza	10
Slika 2. Proljetna gospodarska prognoza	11
Slika 3. Vlasnici Grunteka: Tino Prošenik i Vjekoslav Budanec.....	50
Slika 4. Vrtovi s vlastitim imenom	52
Slika 5. Marko Kozjak, jedan od osnivača	53
Slika 6. Primjer PID-a	55
Grafikon 1. Stanje u svijetu po kontinentima prema WHO (travanj 2021.)	5
Grafikon 2. Pad BDP-a u 2008.g i 2020.g	13
Grafikon 3. Stope tromjesečnog BDP-a od 2013. - 2021.g	14
Tablica 1. Posljedice gospodarskog udara nad zemljama prema podacima The Economist.....	4
Tablica 2. Raspodjela financijske potpore državama članicama u okviru instrumenta SURE	9
Tablica 3. Razlike između obrta i tvrtke	17
Tablica 4. Godišnje kvote za zapošljavanje stranaca u Republici Hrvatskoj po djelatnostima i zanimanjima za 2019.godinu na dan 27.12.2019.....	25
Tablica 5. Godišnje kvote za zapošljavanje stranaca u Republici Hrvatskoj po djelatnostima i zanimanjima za 2020.godinu na dan 31.12.2019.....	27
Tablica 6. Ocjenjivanje zahtjeva za potpore za samozapošljavanje	39

Abstract-New models of starting your own business during the COVID-19 virus pandemic in the Republic of Croatia

Establishing a craft or company even in normal conditions is not such a significant move in Croatia, and in "newly normal" conditions people decide to do it even less often. The economic shock in early 2020 caused by the COVID-19 virus pandemic also hit major economic powers such as the US, China, Russia and Germany who had to stop their production and redirect much of the money to the healthcare system. The Croatian economic system also found itself in such a situation. The decline in the tourism sector, the increase in the number of unemployed, which leads to a decrease in purchasing power and personal consumption has certainly had a negative impact on companies, entrepreneurs and all those who want to start their own business. Therefore, individuals had to deviate from the set goal, and adapt to the new needs of the market, the most important of which is the digitalization of business. Encouraged by the risk of investment, starting your own business in Croatia has taken a new form.

Keywords: pandemic, coronavirus, entrepreneurship, own business, starting a business